Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראָשען | הײַנט 8 זייטען.

נײַער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 27/1627	Łódź, Czwartek, 31 stycznia 1929 r.	זיבעטער יאָהרגאַנג	לאָדז דאָנערשטאָג, כ שבט תרפ"ט	Nr. 27/1627

Adres Redakcji i Administracji: **Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71.** | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

אנגעהויבען די בודזשעט-דעבאַטע אין סיים

שאַרפע רעדעס פון די דעפּוטאַטען זשולאַווסקי און וואָזשניצקי.

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

הײַנט האָט זיך אין סיים אָנגעהויבען די בודזשעט-דעבאַטע, אין אַלגעמיין איז די שטימונג אַ נעדריקטע. ווי בעקאַנט זענען אין בודזשעט געשטראָכען געוואָרען עטליכע דיספּאָזיציע-פאָנדען, דער איינסעל-קלוב וואָלט דעריבער געוואָלט פערשלעפּען די בודזשעט-דעבאַטען ביז נאָכ'ן טערמין, כדי די רעגירונג זאָל קענען דעם בודזשעט אַרויסגעבען אין פאָרם פון אַ געזעץ.

די זיצונג עפענט מאַרשאַלעק דאַשינסקי מיט אַ קורצער רעדע, דעפּ. בירקא רעפערירט דעם בודזשעט זעהר קורץ און בעט איהם אָנצונעהמען. דאַן בעקומט אַ וואָרט דער פאָרשטעהער פון פּ.פּ.ס. — זשולאַווסקי. ער ווייזט אָן, אַז דער בודזשעט האָט קיין שום שייכות נישט מיט די אינטערעסען פון דער בעפעלקערונג. די רעגירונג פיהרט אַ פּראָגראַמלאָזע פּאָליטיק, אַלע אַרויסגעגעבענע דעקרעטען האָבען קיין שום שייכות נישט מיט פּאָליטיק. די רעגירונג פיהרט זיך אויף אַ נישט קאָנסטיטוציאָנעלען אופן, זי שרייט איבער בודזשעטען אָהן הסכם פון סיים.

אַלע שפּילען פון דער רעגירונג מיט'ן סיים — זענען אין דער אמת'ען אַ קאַמף מיט'ן פאָלק, די רעגירונג קען נישט שעפּען קיין כוחות אין קאַמף מיט'ן פאָלק. אייגענטליך איז די איצטיגע רעגירונג אַ שוואַכע, ס'איז נאָר פערהאַן אַן אַדמיניסטראַציע מיט מיסבריוכען. דאָס אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטס-ביוראָ האָט פעסטגעשטעלט, אַז בעת פאַראַיאָהר איז פוילען אין דער הינזיכט פון אַרבייטס-לוין געשטאַנען אויפ'ן פערטען אָרט, שטעהט זי איצט אויפ'ן לעצטען אָרט.

די צאָהל קליינע וועקסלען און פּראָטעסטען וואַקסען.

ביים אָננעהמען אַרבייטער און בעאַמטע ווערען געמאַכט אויסנאַהמען, קיין יודען ווערען צו אַרבייט נישט צוגעלאָזען. ביי אַזעלכע בעדינגונגען האָט פּ.פּ.ס. נישט קיין צוטרוי צו דער רעגירונג און בעקעמפט זי נישט דורך אָפּשטימונגען נאָר דורך אַן אַנדער אופן. מיר האָבען זיך נישט געלאָזט דערדריקען דורך פרעמדע הערשער, מיר וועלען זיך אויך נישט לאָזען דערדריקען דורך אייגענע הערשער.

דער אַגראַר-מיניסטער פרעגט אָן אין נאָמען פון דער רעגירונג וועמען רעפּ. זשולאַווסקי האָט געמיינט מיט די ווערטער אייגענע בעהערשער.

דעפּ. פּאָלאַקעוויטש: מיר וואַרטען אויף אַן ענטפער.

דעפּ. זאַרעמבא: דעם איינסעל-קלוב.

דעפּ. פּאָלאַקעוויטש: דאָס איז לייראַצטוואָ.

דער סיים-מאַרשאַלעק רופט איהם פאַר דעם וואָרט צוויי מאָל צו אָרדנונג.

דאַן האַלטען אַ לאַנגע און שאַרפע רעדע געגען דער רעגירונג דעפּ. וואָזשניצקי (וויזוואָלעניע).

דעפּ. ריבאַרסקי (נ.ד.), טרעט אַרויס געגען עטאַטיזם, ער ווייזט אָן אויף דער קליינער שפּאָרזאַמקייט די הויכע שטייערן און אויפ'ן פאַלען פון עקספּאָרט.

מיט דער רעדע פון רעפּ. סאַנאַיצא ענדיגט זיך די זיצונג.

בודזשעט-קאָמיסיע ענדגילטיג אָנגענומען דעם בודזשעט.

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

די דיסקוסיע איבער'ן בודזשעט אין דער קאָמיסיע איז ענדליך הײַנט פערענדיגט געוואָרען און דער בודזשעט איז אָנגענומען געוואָרען אין דער דריטער לעזונג.

די רעגירונג האָט אַרייננעטראָגען עטליכע אויסבעסערונגען, וועלכע צילען דערצו, אַז די רעגירונג זאָל קענען, ווען ס'וועט זיין דערצו אַ נויטווענדיגקייט איבערצושרייטען דעם בודזשעט און ווענען דעם נישט פערעפענטליכען אין „מאָניטאָר פּאָלסקי".

וועגען דעם האָט זיך ענטוויקעלט אַ גרויסע דיסקוסיע און רעפּ. וואָזשניצקי האָט ערקלערט, אַז די פאָרשטעהער פון „וויזוואָלעניע" פערלאָזען די זיצונג, ווייל זיי ווילען נישט נעהמען קיין אַנטייל אין אַ דיסקוסיע, וועלכע סאַבאָטירט דעם בודזשעט.

דער רעגירונגס-פאָרשלאַג איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

די אויסגאַבען אין בודזשעט בעטרעפען 2 מיליאַרד 759.529.699 זל., די איינקונפטען — 2.963.139.424 זלאָטעס. דער עודף אין בודזשעט בעטרעפט אַזוי אַרום 203.609.725 זל.

סקאַנדאַל אין דער אַדמיניסטראַציע-קאָמיסיע

איז אַרויסגערופען געוואָרען דורך דעפּ. סמוליקאָווסקי.

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

אויף דער הײַנטיגער זיצונג פון דער אַדמיניסטראַציע-קאָמיסיע ווען מ'האָט געדאַרפט וועהלען אַ סוב-קאָמיסיע פאַר די ענינים פון די זעלבסט פערוואַלטונגען איז געקומען צו פאָלגענדען אינצידענט:

דעפּ. לעזער (יוד. „קאָלאָ") האָט געפאָדערט אַ יודישען פאָרשטעהער אין דער קאָמיסיע.

דעפּ. סמוליקאָווסקי (פראַקציע פּ.פּ.ס.) האָט אויך געפאָדערט אַ פאָרשטעהער.

דעפּ. פּראַגער האָט זיך אַקעגענגעשטעלט, אַז די פּראָקעס זאָלען בעקומען אַן אָרט אין דער קאָמיסיע.

דעפּ. סמוליקאָווסקי: אויב אַזוי, דאַרפען די יודען אויך נישט בעקומען קיין אָרט ווייל אויב רעפּ. פּראַגער איז אַ מיטגליד פון דער קאָמיסיע זענען שוין דאָרטען פערטרעטען סיי די יודען און סיי די סאָציאַליסטען.

דעפּ. פּראַגער האָט געוואָלט עפּעס ענטפערן און דעפּ. סמוליקאָווסקי האָט איהם אָנגערופען „קאַנאַליע". דעפּ. טשאַלקאַש האָט זיך געוואָלט אָננעהמען די קריוודע פון דעפּ. פּראַגער און ס'איז געקומען צו אַ גרויסען סקאַנדאַל.

דעפּ. פּראַגער האָט דערויף ערקלערט, אַז ער בעליידיגט זיך נישט פון אַזאַ מענש ווי סמוליקאָווסקי איז, די קאָמיסיע איז נישט געוועהלט געוואָרען.

די גאַליציאַנער דעפּוטאַטען נישט געקומען צו דער זיצונג פון „קאָלאָ"

בעת ס'איז בעטראַכט געוואָרען די פּראַגע וועגען אַ פּרעזידיום.

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). הײַנט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון יודישען „קאָלאָ". ס'איז אויסגעהערט געוואָרען דער בעריכט פון „קאָלאָ"-פּרעזעס יצחק גרינבוים וועגען דעם, וואָס צוליב דעם אַרויסטריט פון די גאַליציאַנער דעפּוטאַטען קענען די יודען פערלירען אַלע קאָמיסיעס. דעפּ. גרינבוים האָט ערקלערט, אַז ער וועט זיך געבען אַן עצה דורך שאַפען אַ גרעסערען בלאָק פון די דעפּוטאַטען און אַזוי אַרום זיך זיכערען די קאָמיסיעס.

דאַן איז די „קאָלאָ" איבערגעגאַנגען צו דער דיסקוסיע וועגען דער בעציהונג צו דער רעגירונג. אין דער דיסקוסיע האָבען אָנטייל גענומען אַלע אַנוועזענדע אויף דער זיצונג. די דיסקוסיע איז נישט פערענדיגט געוואָרען. דאָך איז דער דעפּ. גרינבוים בעאויפטראַגט געוואָרען אַרויסצוטרעטען בעת דער בודזשעט-דעבאַטע און קריטיקירען די רעגירונג פאַר איהר שטעלונג צו דער יודישער מינדערהייט און אַרויסטרעטען געגען בודזשעט, וועלכער איז געגען די אינטערעסען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

דאַן איז מען צוגעטרעטען לויט'ן פאָרשלאַג פון דעפּ. פאַרבשטיין צו דער רעוויזיע פון בעשלוס אין דער פּראַגע פון שאַפען אַ פּרעזידיום אין „קאָלאָ" אָנשטאָט אַ פּרעזעס, אויף דער זיצונג האָט געהערשט אַ גרויסע אויפרעגונג, צוליב דעם, וואָס די גאַליציאַנער זענען צו דער זיצונג נישט געקומען און דער ענין האָט נישט געקענט ערלעדיגט ווערען, צוליב דעם איז בעשלאָסען געוואָרען איבערצוגעהען איבער די פּראַגע צו דער טאָג-אָרדנונג.

1 פּראָצענט אומזאַץ-שטייער פאַר הורטאָווניקעס

וועלכע פיהרען נישט קיין האַנדעלס-ביכער.

וואַרשא, 30 (טעלעפאָניש) ווי מיר דערוויסען זיך וועט די טעג פונאַנדערגעשיקט ווערען אַ צירקולאַר פון פינאַנץ-מיניסטעריום וועגען רעכענען 1 פּראָצענט אומזאַץ-שטייער אויך פאַר די סוחרים, וועלכע פיהרען נישט קיין נאָרמאַלע האַנדעלס-ביכער.

מורא'דיגע שרפה אין בערלין.

אָפּגעברענט דאָס וואַרען-הויז פון הערמאַן טיץ.

בערלין, 30 (אַטע) דאָס גרויסע וואַרען-הויז פון הערמאַן טיעטץ אויף דער שאָסיי-שטראַסע שטעהט אינגאַנצען אין פלאַמען. די היץ איז אַזוי גרויס, אַז די פייערלעשער מוזען בעשפּריצען די אַרומיגע הייזער מיט וואַסער, כדי זיי זאָלען זיך נישט אָנצינדען. די פייערלעשער אַרבייטען אין פאַנצערס. די אייזערנע טרעגער פון דער געביידע ברעכען זיך שוין איין. פון אַלע 5 שטאָק אין וואַרען-הויז וועט גאָרנישט אָפּגעראַטעוועט ווערען.

דאָס איז די גרעסטע פייער-קאַטאַסטראָפע אין די לעצטע יאָהרען. ביים פייער זענען בעשעפטיגט 15 אָפּטיילונגען פייערלעשער, דער רויטער קרייץ, פיל פּאָליציי און מיליטער.

זינגער'ס

א ניי-מאַשין

פּאַסט ניי, ביליג צו פאַרקויפען. צו ערפאַהרען אין אדמ. פון דער צייטונג. 900ף

א וואוינונג

בעשטעהענד פון 3 צימער און קיך אין דער געגענד פון דער אלטשטאַט, ווערט געזוכט. צו פערשטענדיגען זיך ביי היימאַן זאַכאַדניאַ 20. 4085

KASA KUPIECKO-KREDYTOWA

Spółka z odp. ogr.

w Łodzi, ul. Zawadzka 11

מאַכט דערמיט בעקאַנט, אַז הײַנט, דאָנערשטאָג דעם 31. יאַנואַר ד. י. 7 אַ זייגער אין אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער באַנק אַ אויסערגעוועהנליכע

אַלגעמיינע פערזאַמלונג מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:

1) ענדערען די §§ 1, 2, 18 פון די סטאַטוטען;
2) העכערען דעם בודזשעט פאַר 1929;
3) בעניצען דאָס איינשרייב-געלד אויף קאָסטען פון איינריכטונג.

אַלע אונזערע מיטגלידער ווערען געבעטען פּינקטליך צו ערשיינען.

די פערוואַלטונג.

4105

Łódzka Straż Ogniowa Ochotnicza

פרייטאג, דעם 1-טען פעברואַר ד. י., וועט פאָרקומען אין די 3 פּראַכטיגע זאַלען אויף שענקעוויטש-גאַס 54

א גרויסער מאַסקען-באַל

א. נ. „א נאַכט אויף דער ריוויערא"

איינגאַנג 10 זל. ס'וועלען צושפּילען 3 אָרקעסטערס. אַ סך איבעראַשונגען. פּראַכטיגע דעקאָראַציע פון די זאַלען. גלאַז-פּאַרקעט. דאַנסינג. געשמאַקער בופעט און וואַרימע קיך אויפ'ן אָרט.

מיליטערישע רעוואָלוציע אין שפּאַניען

דאָס צובונטעוועטע מיליטער האָט פערכאַפּט עטליכע שטעט.

פּאַריז, 30. (אטע) אין שפּאַניען האָט אויס־געבראָכען אַ מיליטערישער אויפשטאַנד געגען דעם דיקטאַטור פּרימאָ־דע־ריוועראַ. דער לעצטער האָט צונויפגערופען דעם מיניסטעריראַט, כדי אָנצו־נעהמען די נויטיגע פעראָרדנונגען צו דערשטיקען דעם אויפשטאַנד. די אַעראָפּלאַנען וואָס פליהען איבער שטורעט־נעאַל וואַרפען פּראָקלאַמאַציעס, אין וועלכע די אויפשטענדיגע ווערען אויפגעפאָדערט היכף צו לעגען דאָס געוועהר.

גלייכצייטיג האָט מען אַרויסגעשיקט קיין שטו־רעט־רעאַל דריי באַטאַליאָנען פיעכאָטע.

מאַדריד, 30. (ספּ. טעל.) אין מאַדריד קורסירען פערשידענע קלאַנגען וועגען דעם פער־נעהם פון אויפשטאַנד. אין די קרייזען וואָס זענען זענען נאָהענט צו דער אַרמעע שטעלט מען זיך פעסט, אַז גלייכצייטיג מיט דער רעוואָלוציע אין טשורעט־רעאַל איז אויפגעבראָכען דער אויפשטאַנד אין די פּאָרט־שטעט וואַלענציאַ און קאַרטאַגענאַ. קיין קאַרטאַגענאַ איז אָנגעקומען דער געוועזענער קאָנ־סערוואַטיווער שפּאַנישער פּרעמיער סאַנקעץ גוּראַ, וועלכער געהער צו די פערביסענסטע שונאים פון פּרימאָ־דע־ריוועראַ.

דער שפּאַנישער קעניג געפינט זיך איצט אויף אַ יאַגד אין דרום־שפּאַניען.

מאַדריד, 30. (ספּ. טעל.) לויט די לעצטע ידיעות געפינט זיך איצט די שטאָט טשורעט־רעאַל פולשטענדיג אין די הענד פון די אויפשטענדיגע. ס'גערען אַרום קלאַנגען, אַז דער ערשטער אַרטי־לעריע פולק געהט אויף מאַדריד.

מאַדריד, 30. (ספּ. טעל.) די רעוואָלוציע איז נישט דערשטיקט געוואָרען, אין די שכנותדיגע גאַרניזאָנען האָבען די אַרטילעריע־פּולקען זיך סאָ־לידאַריזירט מיט די רעוואָלוציאָנערען.

נעכטען אין אָווענד איז פון מאַדריד אַרויס־געפלויגען אַ עסקאַדרא אַעראָפּלאַנען. זיי האָבען אַראָפּגעוואָרפען באָמבעס אויף די קאַזאַרמעס פון די אויפשטענדיגע. די באָמבעס האָבען געמאַכט גרויסע פערניכטונגען.

פּאַרזיצענדער פון א סאָוויעטי־שען גובערניאַלען אויספיהר־קאָמיטעט

טרעט אַרויס מיט אַנ'אַנטיסעמיטישע רעדע.

רינא, 30. (יט"א טעלעגראַפיש) פון טווער טיילט מען מיט: אויף אַנ'עפענטליכע זיצונג פון גובערניאַלען אויספיהר קאָמיטעט האָט דער פאָר־זיצער ראַריאַנאָוו געהאַלטען אַ רעדע אין וועלכער ער האָט אויסגעפיהרט אַז די סאָוויעטישע רעגירונג געפינט זיך אין יודישע הענד און אַז ס'איז נויטיג צו ראַטעווען דאָס פאָטערלאַנד פון געפאַהר. אויף דער זיצונג האָבען זיך אויפגעהויבען פּראָטעסטען און ס'איז געקומען צו געשלעגען.

פון מאָסקווע איז אָנגעקומען אַ פעראָרדנונג איהם צו אַרעסטירען.

פער'משפּט קאָמוניסטען אין א"י

ירושלים, 30. (יט"א טעלעגראַפיש). דאָ איז פאָרגעקומען אַ פּראָצעס געגען זעקס קאָמו־ניסטען: 3 פון זיי — איצקאָוויטש, זינטבאַרק און גוטמאַן זענען פערמשפּט געוואָרען צו 2 חדשים טורמע, 10 פונט שטערלינג און רעפּאָרטירט צו ווערען פון לאַנד. שוואַרצמאַן, בין יעקב און אַכמער אַרוי — צו פופציג טעג אַרעסט און צו צעהן פונט שטערלינג שטראָף.

פּרעזידענט הובער נעמט אויף אַ יודישען זשורנאַליסט.

וואַשינגטאָן. (י.ט.א.) דער באַקאַנטער יודיש־ענגלישער זשורנאַליסט הערמאַן בערנשטיין, איז אויפגענומען געוואָרען דורך פּרעזידענט הובער. ה' בערנשטיין האָט פיל געהאָלפען אין דער וואַהל־קאַמפּאַניע לטובת הובער'ן.

וואַלדעמאַראַס האָט דערווייל אויסגעמיטען אַנ'אויפשטאַנד.

דאָס מיליטער גרייט זיך אָבער ווייטער צו אַ בונט

דאַנציג, 30 (ספּ. טעל.) די דימיסיע פון שעף פון גענעראַל־שטאַב פּולק. פּלעכאַוויצוס איז שוין לאַנג פאָראויסגעזעהן געווען דורך וואַלדע־מאַראַס'ן, ס'איז נישט געווען קיין סוד, אַז דער שעף פון גענעראַל־שטאַב איז שוין זייט לאַנגע חדשים נישט מסכים מיט'ן קורס פון וואַלדעמאַראַס'ן אַזוי גוט אין דער אינערליכער ווי אין דער אויס־גערליכער פּאָליטיק.

ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז פּלעכאַ־וויציוס האָט זייט אַ לענגערע צייט אָפּגעהאַלטען געהיימע קאָנפערענצען מיט אַ רייה בעדייטענדע אָפיצירען אויף דער פּראָווינץ, געגנער פון וואַל־דעמאַראַס'ן. וואַלדעמאַראַס האָט, כדי נישט צו דערלאָזען צו קיין איבערקעהרעניש, געגעבען דימיסיע פּלעכאַוויציוס'ן.

קעניגסבערג, 30 (ספּ. טעל.) לויט פערשידענע אינפאָרמאַציעס שטעלט זיך אַרויס אַז פּלעכאַוויצוס האָט צוגעגרייט עטליכע מיליטער־גאַרניזאָנען צו אַ מיליטערישער רעוואָלוציע, וועל־כע האָט געזאָלט אויסברעכען דעם 8 פעברואַר.

אויפ'ן אָרט פון וואַלדעמאַראַס'ן האָט געזאָלט בעשטימט ווערען דער געוו. בילדונגס־מיניסטער ביסטיאַס אָדער דער געוו. פּרעמיער גאַלוואַנאַוסקאַס.

קעניגסבערג, 30 (ספּ. טעל.) געהיימע ידיעות פון מאַריאַמפּאָל, שאַקאָוו, קלאַיפּעדאַ און אַנדערע ליטווישע שטעט שטעלען פעסט, אַז צווי־שען ליטווישען מיליטער בעמערקט זיך אַ דראָ־הענדע רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג געגען וואַלדע־מאַראַס'ן. מ'ערוואַרט, אַז די אָנהענגער פון דימי־סיאָנירטען פּלעכאַוויצוס וועלען צובונטעווען דאָס מיליטער געגען דער רעגירונג.

———:0:———

אין די נייע סאָוועטישע פאַבריקען

זאָלען אַרבייטען אַ מעהרהייט יודישע אַרבייטער.

מאָסקווע, 30. (יט"א טעלעגראַפיש). עס איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון נאַציאָנאַליטעטען־ראַט אויף וועלכער ס'איז בעהאַנדעלט געוואָרען די הילפס־טעטיגקייט פאַר די יודישע מאַסען. סמיראָ־וויטש האָט אָנגעוויזען, אַז די טעטיגקייט פון „קאָמ־זעט" איז צו קליין, כדי צו בעפרידיגען די נויט־ווענדיגקייט פון אַגראַריזירען די יודישע בעפעלקערונג די אַרבייט ווערט אָנגעפיהרט אין אַ צו־לאַנגען טעמ־פּאָ. ס'איז נויטיג צו פערגרעסערען די סכומים וואָס ווערען בעשטימט מצד דער רעגירונג, כדי צו קע־נען בעזעצען אויף ערד הונדערט טויזענד פאַמי־ליעס, פערגרעסערע זרעם עמיגראַציע־פּראָצעס א. אַז. וו. ער האָט אויך געפאָדערט, אַז אַ טייל פון די נייע פאַבריקען וואָס ווערען איצט אויפגעשטעלט אין סאָוויעט־רוסלאַנד זאָלען איינגעאָרדענט ווערען אין שטעטלעך מיט אַ יודישער מעהרהייט.

אַמעריקאַנער רעגירונג

בעשטימט אַ נייעם קאָנסול אין א"י.

ניו־יאָרק. (י.ט.א.) דער געוועזענער אַמעריקאַנער גענעראַל־קאָנסול אין עגיפּטען און סיריען פּאָול נאַבענשו איז דורך דער אַמעריקאַ־נער רעגירונג בעשטימט געוואָרען אַלס קאָנסול אין ארץ־ישראל.

אין אַ געשפּרעך מיט אַ פאָרשטעהער פון דער י.ט.א. האָט דער קאָנסול נאַבענשו ערקלערט, אַז איידער ער וועט אָפּפאָהרען צו פערנעהמען זיין אַמט אין ארץ־ישראל, וועט ער זיך אין ניו־יאָרק טרעפען מיט ציוניסטישע און נישט־ציוניס־טישע יודישע פיהרער און זיך בעקענען מיט זיי־ער שטאַנדפּונקט וועגען דער יודישער טעטיגקייט אין ארץ־ישראל.

אויף דער פראַגע, צו ער גלויבט, אַז ארץ־ישראל דאַרף אויפגעבויט ווערען אַלס יודישע נאַ־ציאָנאַלע היים, האָט דער קאָנסול נאַבענשו גע־ענטפערט, אַז ביז ער וועט נישט זיין אין ארץ־ישראל איז איהם נישט בעקוועם אַרויסצוזאָגען קיין שום מיינונג וועגען דער פראַגע.

בני־ברית עפענען אַ ביבליאָטעק אין העברעאישן אוניווערזיטעט

סינסינעטי. (י.ט.א.) אויף דער יעהרלי־כער זיצונג פון דער עקזעקוטיווע פון אָרדען בני־ברית איז בעשלאָסען געוואָרען צו בעשטימען אַ סומע פון 5000 דאָלאַר פאַר אַ ביבליאָטעק, וואָס זאָל אין נאָמען פון בני־ברית געעפענט ווערען ביים העברעאישען אוניווערסיטעט אין ירושלים.

קריזיס אין דער ווינער יודישער קהלה.

מעגליך, אַז ס'זאָל בעשטימט ווערען אַ רעגירונגס־קאָמיסאַר.

ווין, 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אין דער היגער קהלה איז אויסגעבראָכען אַ קריזיס, ווייל די אָפּאָזיציע האָט פאַר די אַסימילאַנטען וועלכע האָבען בעהערשט דאָס גאַנצע פּרעזידיום אונמעג־ליך געמאַכט יעדע אַרט אַרבייט.

די ציוניסטען פאָדערען צוזאַמענשטעלען דאָס פּרעזידיום אויף פּראָפּאָרציאָנעלע יסודות. די יו־ניאָניסטען (אַסימילאַנטען) פאָדערן, אַז די ציוניס־טען זאָלען זיך אָפּזאָגען פון אַ רייה נאַציאָנאַל־דעמאָקראַטישע פאָדערונגען בפרט פונ'ם דעמאָ־קראַטישען וואַהל־רעכט. די אונטערהאַנדלונגען דויערן נאָך. ס'איז אָבער אַ ספק צי זיי וועלען ברענגען צו אַנ'אויסגלייך. ס'איז מעגליך, אַז ס'זאָל בעשטימט ווערען אַ רעגירונגס־קאָמיסאַר.

געשטאָרבען די שריפטשטע־לערין רחל לוריע.

ניו־יאָרק, 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אין עלטער פון 47 יאָהר איז דאָ געשטאָרבען די בע־קאַנטע שריפטשטעלערין רחל לוריע, די פרוי פון בעקאַנטען פובליציסט ז. בראָכעס. זי איז אַלט געווען 12 יאָהר, ווען זי איז אָנגעקומען אין אַמעריקאַ, אין אָנהויב האָט זי געאַרבייט אין אַ פאַבריק. אין 1909 יאָהר האָבען זיך אָנגעהויבען דרוקען איהרע ערשטע זאַכען. אין 1918 איז ער־שינען דער ערשטער באַנד פון איהרע ווערק.

דעלעגאַציע פון די יודישע קאָלאָניסטען

גיבען איבער זייערע פּאָסטולאַטען דעם נציב העליון.

ירושלים, 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) דער נציב העליון האָט אויפגענומען אַ דעלעגאַציע פון די יודישע קאָלאָניסטען, וועלכע האָבען איהם אי־בערגעגעבען די פּאָסטולאַטען פון דער לאַנדווירט־שאַפטליכער בעפעלקערונג. דער נציב העליון האָט ערקלערט די דעלעגאַציע, אַז ער וועט זיך זעהר גינסטיג בעציהען צו זייערע פּאָסטולאַטען. ער האַלט די לאַנדווירטשאַפט אַלס יסוד פון דער ענטוויקלונג אין א"י.

9000 פונט שטערלינג פאַר קרן־קימת

האָט געגעבען לאָרד מעלטשעט.

ירושלים, 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אַלס אויספיהרונג פון זיינע פערפליכטונגען האָט לאָרד מעלטשעט איבערגעגעבען דער הויפּט־פערוואַלטונג פון קרן קימת 9.000 פונט שטערלינג.

די אימיגראַציע־בעגרענצונגען אין אויסטראַליען.

מעלבורן. (י.ט.א.) צוליב די אימיגראַציע־בעגרענצונגען אין אויסטראַליען, וואָס זענען לעצ־טענס שטאַרק פערשאַרפט געוואָרען, איז די צאָהל יודישע איינוואַנדערער בעדייטענד געפאַלען. אין משך פון חודש אָקטאָבער און נאָוועמבער זענען אָנגעקומען קיין אויסטראַליען נישט מעהר ווי 33 יודישע אימיגראַנטען, וועלכע האָבען זיך מעהרס־טענס בעזעצט אין מעלבורן און סידניי.

לגבי די אימיגראַנטען, וועלכע קומען אַריין אין לאַנד אויף אַנ'אומלעגאַלען אופן ווערען אָנ־געווענדעט שאַרפע ר'פּרעסיעס. לעצטענס איז איין יודישער עמיגראַנט, וועלכער האָט נישט געהאַט די נויטיגע דאָקומענטען, געצוואונגען געוואָרען צוריקצופאָהרען קיין פּאָרט סאַיד, פון וואַנען ער איז געקומען.

וויכטיגע אויסגראַבונגען אין לאַסקער קרייז.

(וו) אין די דערפער קאַשטעלאַני, מאַגילנאַ און לזאַני, לאַסקער קרייז, זענען געמאַכט געוואָ־רען אויסגראַבונגען וועלכע זאָלען האָבען, לויט דער מיינונג פון מבינים, אַ זעהר וויכטיגע בע־דייטונג.

לויט די אויסגראַבונגען, זאָל זיך אַרויסשטע־לען, אַז אויף די דאָזיגע ערטער האָבען נאָך פאַר דער קריסטליכער צייט־רעכנונג געוואוינט מענשען, און אונטער'ן דאָרף מאָגילנאַ איז געווען דאָס בית־הקברות פון געצענדינער. אויף דעם בעווייזען די פערשידענע ליימענע טרומנעס, וואָס מ'האָט געפונען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקה. און מענער־שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ־לאָגישע און נערווען־קראַנקהייטען.

קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער הייל־קאַבינעט קאָסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט־אָן אַ פרוי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג. — בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. DONCHIN

מאַניושקי 1, טעלעפאָן 9-97

ספּעציאַל־אַרצט פאַר אינגענקראַנקהייטען

נעמט אָן טעגליך פון 10–1 מיטאָג און 4–7 נ.מ. זונטאָג פון 10 ביז 1 ביימאָג.

קאָסטע־שרענק

(פּייער · געזיכערטע און געפּאַנצערטע)

פאַר סוחרים און פּראָוויג־צער קאָפּעראַטיוון־בענק געלעגענהייטליך און ביליג צו פערקויפען אויף גוטע בעדינגונגען. צו ערפאָהרען אין דער צייטונג

AKUSZERKA MASAŻYSTKA

B. JAKUBOWICZ

38 זגערזשער 38.

ערטיילט הילף־געבורטען פּריוואַט און פון דער קראַנקן־קאַסע. כ'נעם אויך אָן אינדערהיים וויזיטען.

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאָלאָג־אַקושער

זגערזשער 11.

טעל 34-72

נעמט אָן פון 6–8 אָווענד.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, רענטגען און ליכטהייל אינסטיטוט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָווענט.

LEKARZ DENTYSTĄ צאהן־אַרצט

St. GELBERG

זאַכאַדניאַ 15, טעל. 31-08.

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע צייהן־ און מונד־קראַנקהייטען, צאָהן־ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט־בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַ־טאָריום פון קינסטליכע צייהן.

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוענד.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען־און מאַרן־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג־זון. אין דערהיים פון 3–5 נאָכמיטאָג.

מעבעל, שלאָסעריי און שווייסעריי

J. REDER

ŁÓDŹ, Konstantynowska 11

(Róg Zachodniej)

כ'נעהם אָן אַלערלייע שלאָסעריי־אַרבייטן צו ביליגע פּרייזען און פּינקטליכע אויספיהרונג.

פּריוואַט־וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

Dr. Z. Rakowski

פּראָגראַם און פּראָגראַמלאָזיגקייט.

דער ערשטער אַקט פון דער טראַגי־פאַרסע אין דעם יודישען „קאָלאָ" האָט זיך געענדיגט. די מעהרהיים און טאַקע די גרויסע מעהרהייט — ווייל אויף 16 אַנוועזענדע האָבען נאָר 6 מורח־גאַליציאַנער געשטימט פאַר דר. רייכ'ס פאָרשלאַג וועגען 3 גלייכבערעכטיגטע פּרעזעסען — האָט זיך אַרויסגעזאָגט געגען דעם דר. רייך.

נאָך דער אָבשטימונג האָט דר. רייך דורכגעלעזען אַ פריהער צוגעגרייטע לאַנגע דעקלאַראַציע, ערקלערט, אַז די מורח־גאַליציאַנער, נישט אַרויסטרעטענדיג פון „קאָלאָ", וועלען זיך דאָך נישט בעטייליגען אין די אַרבייטען פון „קאָלאָ", און פערלאָזט די זיצונג מיט 4 זיינע קאָלעגען. אויף דער זיצונג זענען ווייטער געבליבען 11 דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען.

מיר נאַרען זיך נישט אָב און רעדען זיך נישט איין, אַז מיט דעם אַקט איז דער גאַנצער שפּיל געענדיגט. מיר ווייסען זעהר גוט, אַז עס וועלען קומען נאָך ווייטערע אַרויסטרעטונגען פון דר. רייך, ווייל דר. רייך געהערט נישט צו די מענשען, וואָס בערוהיגען זיך נאָך דער מפּלה. דר. רייך איז פּונקט אַזוי ווי גרינבוים, אַ קאַמף־נאַטור, מיט דעם איינציגען אונטערשיד, וואָס גרינבוים קעמפט נישט נאָר מיט יודען, אָבער אויך מיט נישט־יודען, און דר. רייך האָט אַ דאָפּעלטען „פּראָגראַם": קאַמף מיט דער יודישער מעהרהייט „אונאַראַ" מיט יעדער נישט־יודישער מאַכט. מיר וועלען נאָך איבערלעבען אַסך ביטערע מינוטען, וואָס קאָנען זיכער קיין כבוד נישט ברענגען סיי די יודען בכלל סיי דער יודישער פּאַרלאַמענטאַרישער רעפּרעזענטאַנץ בפרט.

און וועגען וואָס האָט מען געפיהרט די מלחמה? צוליב וואָס האָט מען בערויבט דאָס „יודישע קאָלאָ" פון זיין אויטאָריטעט און זיין השפּעה, וואָס איז נויטיג, כדי צו פיהרען אַ פּאָליטיק לטובת די אומגליקליכע, נעדריקטע יודישע פאָלקס־מאַסען?

אַלץ צוליב אַ קורצען וואָרט „וויצע", ווייל נישט וועגען פּראָגראַמען און אידעאַלען האָט עס זיך געהאַנדעלט און נישט וועגען דער פערטיידיגונג פון די „מינאָריטעטען־רעכט" פון דער „נעדריקטער" נאַציאָנאַלער מינדערהייט. נעווים, עס זענען פערהאַן אונטערשידען צווישען דער פּאָליטישער ליניע פון דר. רייך און דער ליניע פון גרינבוים'ען, און אַפילו גרויסע, טיפע אונטערשידען. גרינבוים נעהט גראַדליניג. ער זאָגט דעם גאַנצען אמת, ער נאַרט קיינעם נישט אָב סיי זיך אַליין, סיי דעם געגנער, סיי דעם יודישען וועהלער. ער האַלט, אַז דאָס יודישע פאָלק דאַרף וויסען, וואָס עס פעהלט איהם, און מען דאַרף איהם נישט בערוהיגען, איינשלעפערען, אָבשוואַכען. ביי יעדע בעדינגונגען, זאָגט ער דאָס זעלבע און אויף דעמזעלבען אופן.

פיהרט די רעגירונג פּאָליטיק געגען יודען — גרייפט ער זי אָן, פאָדערט הויך די יודישע רעכט, קעמפט. ענדערט די רעגירונג דעם קורס לטובת די יודען, אַזוי ווי אין די ערשטע האָניג־חדשים נאָך דער מאַי־איבערקעהרעניש — ערקלערט ער זיין פערטרויען דער רעגירונג.

דר. רייך געהט אַ אַנדערען וועג: ער פּאַסט זיך צו, אָבער ער פּאַסט זיך צו נישט ווי אַ פרייער מענש, נור שקלאַפיש־פחדניש. האָט ער פאַר זיך אַ וואַקעלנדיגע רעגירונג, ווי אין די לעצטע טעג פון סיקאָרסקי־קאַבינעט — איז ער אַביסעל אָפּאָזיציאָנעל, טרעפט ער זיך מיט דער שטאַרקער רעגירונג, אַפילו מיט דעם בעוואוסטען און קאָנסעקווענטען אַנטיסעמיטישען פּראָגראַם, ווי סטאַניסלאַוו גראַבסקי'ס רעגירונג (סקשינסקי איז געווען נור אַ עטיקעטע פאַר אויסלאַנד) — ווערט ער ווייך און מאַכט אַנ'„אונאַראַ". קומט די מאַי־איבערקעהרעניש, קומט די נייע רעגירונג, און אָנהויב מיט גוטען ווילען און איינינע גוטע אויפטוכצען בנוגע יודען, אָבער אַ רעגירונג, וואָס פיהלט זיך אין די ערשטע פאַר חדשים נישט גאַנץ שטאַרק און זיכער — ווערט ער פלוצלינג אָפּאָזיציאָנעל און פאַלט אָן אויף גרינבוים'ען און אויף מיר דערפאַר, וואָס מיר שאַצען אונטער די דאָזיגע רעגירונג.

איז די זעלבע מאַי־רעגירונג געוואָרען שטאַרק, אָבער האָט זי אונטערוועגס פערלוירען איהר יודען־פריינדליכען קורס און פיהרט אַ פּאָליטיק פון וולאַדיסלאַוו און סטאַניסלאַוו גראַבסקי — איז דר. רייך [illegible] געוואָרען אַ אָנהענגער פון דער רעגירונג.

דאָס איז אַ ריין אַסימילאַטאָרישע שיטה: צוצופּאַסען זיך צו דעם שטאַרקען, נישט צו רעכענען זיך מיט דעם שוואַכען. דאָס ברענגט קיין שום כבוד די יודען; דאָס מאַכט, אַז אונזערע געגנער זאָלען אונז גרינג שעצען און פעראַכטען. אַ'אַ מין טאַקטיק בעווייזט, אַז עס איז לייכט אונז צו קויפען, אָבער מען קויפט אונז נישט מיט קיין גוטע מעשים, נור מיט דעם אָנשרעקען, מיט אַ דראָהונג, כדי צו פיהרען אַזאַ פּאָליטיק, מוז מען טיף פעראַכטען סיי דאָס איינענע פאָלק, סיי זיך אַליין, מען מוז פערלירען דאָס געפיהל פון דעם נאַציאָנאַלען שטאָלץ.

אָבער נישט וועגען דער דאָזיגער פּאָליטישער שיטה איז עס געגאַנגען דעם דר. רייך. מען האָט דאָך נישט געשטעלט די פאָדערונג, אַז מען זאָל אָבשטימען וועגען דער פּאָליטישער ליניע, און וועדנעמס ליניע וועט נובח זיין, דער זאָל ווערען אַ פּרעזעס פון „קאָלאָ", אַלס אַ סימבאָל פון דער פּאָליטישער שיטה, וואָס האָט געזיגט.

אונזערע מורח־גאַליציאַנער חברים האָבען אַנדערש געטון. זיי האָבען געפאָדערט אַ פּרעזידיום פון 3 פּרעזעסען. וואָס זאָל דאָס בעדייטען? איז די פּאָליטישע ליניע פון גרינבוים שלעכט — זאָל ער אַוועקגעהן; איז רייכ'ס פּראָגראַמלאָזינקייט גוט — זאָל ער ווערען אַ פּרעזעס. אָבער ביידע זאָלען זיין פּרעזעסען? וואָס פאַר אַ פּראָגראַם וועט זיין? פּראָגראַם פון גרינבוים אָדער פּראָגראַמלאָזינקייט פון רייך! וואָרים אַ קאָמפּראָמיס צווישען דעם פּראָגראַם און דער פּראָגראַמלאָזינקייט קאָן נישט עקזיסטירען. אַלזאָ עס האָט זיך געהאַנדעלט נישט וועגען אַ פּאָליטישער ליניע, נור וועגען אַ טיטול פון פּרעזעס אָהן קיין שום אינערליכען אינהאַלט.

קיינער פון אונז וועט נישט לייקענען, אַז דר. רייך איז אַ בעגאַבטער פּאָליטיקער, אַז ער האָט געוויסע פערדינסטען. מען קאָן זיין אַ נעגנער פון זיין פּאָליטישער שיטה, אָבער מען קאָן נישט אָבנעהמען ביי איהם דאָס, וואָס עס קומט איהם. און וואָלט זיין פּראָגראַמלאָזע ליניע געזיגט, וואָלט ער נעווים געדאַרפט זיין אַ פּרעזעס. דערפון איז אָבער נישט נעדרונגען, אַז ער דאַרף זיין פּרעזעס אויך דאַמאָלס, ווען ער האָט זיך געפונען אין דער מינדערהייט, — און קאָן ער נישט זיין אַ ריכטיגער פּרעזעס, דאַרף ער כאָטש הייסען פּרעזעס, כאָטש איינער פון 3 פּרעזעסען, אַבי פאָרט אַ פּרעזעס!..

אפשר איז דער טיטול „פּרעזעס" אַ זעהר שעהנע זאַך, אָבער צוליב דעם צו פיהרען דעם קאַמף, צוליב דעם צו אונטערגראָבען דעם פּרעסטיזש און דעם אויטאָריטעט פון דער יודישער פּאַרלאַמענטאַרישער רעפּרעזענטאַנץ, כדי צו בלייבען אָהן „וויצע" — ניין, דאָס נעהט נישט.

דעפּ. א. האַרטגלאַס.

איינער פון די ראָמאַנאָוו'ס.

צום טויט פון ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש.

פון דר. א. מוקדוני.

דער לאַנגער סקעלעט...

אַזוי האָט מען מיט שוידער און שרעק גערופען דעם הויפּט־קאָמאַנדיר פון די רוסישע אַרמעען, דעם גרויס־פירשט ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש.

משונה'דיג הויך, משונה'דיג דאַר איז ער געווען, אַ לאַנגער סקעלעט אין מיליטערישע קליידער, בעהאָנגען מיט מעדאַלען און אָרדענס.

אַ שוידערליכער סימבאָל פון מלחמה.

איך האָב אַמאָל געהערט ווי אַ רוסישער אָפיציר האָט דערצעהלט שטיל אַנ'אַנדער אָפיציר, אַז דער גרויספירשט ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש ווערט קיינמאָל נישט אין כעס. קאַלט און טרוקען גיט ער אָב זיינע בעפעהלען.

דער תליון פון דער יודישער בעפעלקערונג אין דער צייט פון מלחמה. דער צושטערער פון טויזענדער יודישע ישובים, דער גרעסטער אינקוויזיטאָר אין דעם לעצטען יאָהרהונדערט איז קיינמאָל אין כעס נישט אַריינגעפאַלען.

געדענק איך, אַז ווען איך האָב געהערט די דאָזיגע אייך־איינציגע איינצעלהייט איז מיר אַ קעלט דורכגעלאָפען איבער'ן לייב.

ביים כעסן קען דער כעס אָפּגעהען. אַז דער כעס געהט אָב ווערט ער ווידער אַ מענש, ער ווערט ווייכער און חרטה און תשובה הויבען אָן צו אָנוואַרימען זיין האַרץ.

אָבער אַ תליון אָהן כעס...

און שרעקליך איז טאַקע געווען דער דאָזיגער תליון פאַר די זעקס מיליאָנען יודען אין רוסלאַנד.

אַ קאַלטער צאָרן, אַ קאַלטע שנאה און אַ קאַלטע אכזריות האָט אונז יודען פערפאָלגט, גע־פּייניגט און געשטיקט.

אַ פּאָר לאַנגע, ביינערדיגע הענד, די שרעקליכע הענד פון אַ סקעלעט, האָבען אונז געוואָרגען.

אין דעם טויט שרעק, וואָס איז בעפאַלען די זעקס מיליאָן יודען אין רוסלאַנד, האָבען מיר נעזוכט צו דערגעהן ווער אַזוינס איז אונזער פּייניגער, מיר האָבען געוואָלט וויסען עפּעס וועגען איהם.

צו דעם גרעסטען צורר פערגנבעט זיך אין אונזער האַרץ אַביסעל צוטרוי: אַ מענש איז ער דאָך, און עפּעס גוטעס מוז דאָך זיין ערגעץ בעהאַלטען אין איהם.

כאַפּען מיר אויף אַ וואָרט, אַ שטריך און מיר האָפען אויף זיין תשובה און חרטה.

וועגען ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש האָט קיינער גאָרנישט געהאַט צו דערצעהלען; אַלע האָבען געוואוסט זיין נאָמען, אַלע האָבען געפיהלט זיין בייזע מאַכט, אָבער קיינער האָט נישט געהאַט צו דערצעהלען וועגען איהם עפּעס מענשליכעס, עפּעס אינטימעס, עפּעס שלעכטס, אָדער גוטעס.

וועגען קאָמאַנדירען פון גרויסע אַרמעען געהען אַרום לעגענדעס, מעשהלעך, אַנעקדאָטען און פּליאָטקעס.

וועגען דעם לאַנגען ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש איז גאָרנישט דערצעהלט געוואָרען.

אַ לאַנגער סקעלעט...

אַ בינטעל לאַנגע ביינער, איינגעוויקעלט אין מיליטערישע קליידער.

און דער דאָזיגער סקעלעט האָט אונז יודען פערפּייניגט און זיין אייגען פאָלק פערניכטעט.

דאָס איז געווען דער לעצטער ראָמאַנאָוו, דער לעצטער בייזער שאָטען פון אַזיאַטישען דעספּאָטיזם, פון רעגענעראַציע, פון פוילעניש און פון צעפאַלעניש.

ער איז געווען מעהר ראָמאַנאָוו פון דעם אומגליקליכען, שוואַכזיניגען און קליינינקען צאַר ניקאָלאַי דער צווייטער.

אין אַ פּאָר טעג נאָך זיין בעשטימונג אַלס הויפּט־קאָמאַנדיר האָבען זעקס מיליאָן יודען דערקלערט געוואָרען ווי שפּיאָנען.

יעדער יוד איז געווען אונטער'ן חשד שפּיאָנאַזש

יעדער פון אונז איז געווען פעראורטיילט צום טויט.

אַ קליינער שיינעצל, אַ בייזע, היסטערישע פרוי, אַ שכור, וואָס פאַלט פון די פיס, אַנ'אויסוואורף וואָס וואַלגערט זיך אין די רינשטאָקען, האָט געקענט אָנווייזען אויף יעדען יודען, אַז עה איז אַ שפּיאָן און אומברענגען איהם.

מיר זענען געוואָרען הפקר.

און אין דער פערפּעסטעטער אַטמאָספערע פון מלחמה האָבען זיך אָנגעהויבען פּלאַדיען מוסרים, אַ העלפט פון דער רוסישער פּוילישער בעפעלקערונג זענען געוואָרען מוסרים, מיליאָנען וואָס זוכען, נישטערען שפּיאָנען ביי יודען.

אַ פינסטערער און בייזער אָבערגלויבען אין יודישער בגידה, אין יודישען פעררעט האָט אַרומגעכאַפּט די פינסטערע, צורודערטע און דערשראָקענע מאַסען.

אַ שרעק האָט דער סקעלעט־קאָמאַנדיר אַרויפגעוואָרפען אויפ'ן גאַנצען לאַנד; דער ערשטער שאָס איז נאָך נישט אָפּגעפייערט געוואָרען אויפ'ן שלאַכט־פעלד און די גאַנצע בעפעלקערונג און מיט איהר די גאַנצע אַרמעע איז שוין געווען אין אַ משוגע'נעם שרעק פאַר דער סכנה פון יודישען שפּיאָנאַזש.

מיט דעם דאָזיגען שרעק איז מען געגאַנגען אויפ'ן שלאַכט־פעלד און ביי דער קלענסטער מפּלה איז מען געלאָפען מיט פּאַניק וואו די פיס האָבען געטראָגען,

און אין לאַנד גופא שרעק, פּאַניק; מען קוקט זיך אַרום מיט פחד, מען רעדט נישט, נאָר מען שושקעט זיך.

אַ שרעקענדע רוסלאַנד האָט זיך אַריינגעוואָרפען אין אַ גרויסער און בלוטיגער מלחמה.

אין דעם דאָזיגען ווילדען שרעק זענען יודישע ישובים חרוב געוואָרען און רוסלאַנד אַליין נאָך מעהר.

דער סקעלעט־קאָמאַנדיר האָט געפיהרט אַ שרעקעדיגע אַרמעע צו די שלאַכט־פעלדער.

ער אַליין האָט דעם שרעק טייוליש, צי אידיאָטיש, געשאַפען.

און רוסלאַנד, דערנידעריגט פון אייגענעם שרעק צוריצט פון אייגענער פּאַניק האָט אונז געמאַכט פאַר'ן כפרה־הינדעל.

און אַליין, אָפּגעריסען פון דער גאַנצער וועלט, אָפּגעפרעמדט פון די געכטיגע פריינד, פון דער רוסישער אינטעליגענץ, וואָס איז אַליין אַרומגעכאַפּט געוואָרען פון שרעק פאַר איהר אייגענער הויט, האָבען מיר געקוקט דעם אומקום אין די אויגען ווי פערשטיינערטע.

נישטאָ קיין גואל, קיין קרוב, נישטאָ צו וועמען שרייען, נישטאָ פאַר וועמען קלאָגען זיך, נישטאָ ביי וועמען בעטען רחמים און גערעכטיגקייט.

אויפ'ן טראָן איז געזעסען אַ דערשראָקענער צאַרל און אַ האַלב־משוגענע צאַרין, איבער'ן טראָן האָט געשוועבט די שכור'ע געשטאַלט פון אַ ראַספּוטין.

אַלע אויערען זענען געווען פערשטאָפּט פאַר אונז, אַלע מיילער זענען געווען פערשלאָסען.

אַ סטאַרע שעפּסען צווישען צודולטע און צורייצטע וועלף זענען מיר געווען.

און געווען זענען מיר גרייט צו פולשטענדיגער כליה.

או וָאָט האָבען מיר דערזעהען דעם ערשטען אכזריות'דיגען גירוש.

אַ גאַנץ יודיש שטעטעל איז אַרויסגעריסען געוואָרען מיט אַלע וואָרצלען און אַרויסגעוואָרפען געוואָרען אויף וואַרשאָווער גאַסען.

אַ גאַנץ שטעטעל איז נאַקעט און הונגעריג, דערשלאָגען און מיט טויט־שרעק אין די אויגען געקומען צו אונז הילפלאָזע, פער'הפקר'טע, פעריאָגטע און צופלאָגטע.

אַ גאַנץ שטעטעל האָט מען פון די בעטען אַרויסגעטריבען און געהייסען געהען שנעל אין בּרייטע וועלט אַריין.

מען דאַרף זעהען אַ גירוש מיט די אויגען, מען קען עס מיט ווערטער נישט איבערגעבען; פון אַ לעבעדיג, האַווענדיג און שמאַיענדיג שטעטעל ווערט אַ הייפעל צעטראָטענע מענשען, אַ בינטעל וואַגלער, אַ פעקעל פון ברודיגע שמאַטעס.

און עס נעהט דאָס שטעטעל ווי צו דער תליה מיט שטילען געוויין, מיט מידע טריט און געבויגענע רוקענס.

אָט איז דער רב, אָט זענען די שעהנע בעלי־הבתים, אָט זענען די בעלי־מלאכות, אָט זענען די כלות, די יונגע פרויען, די מאַמעס און די קינדערלעך...

דאָ האָט שוין דער יודישער שרעק ווייטער נישט געקענט געהען.

כליה!

און עס צאַפּעלט זיך אַרויס דאָס לעצטע ביסעל ענערגיע און מוט.

מען נעהמט אויף די ערשטע גולים מיט אַ וואונדערליכער דרייסטקייט; נישטאָ שוין מעהר קיין שרעק, מען איז שוין אויף יענער זייט פון שרעק.

און אין פערצווייפלונג קומט אויף אין מענשען ליכטיגע מוטיגקייט; נישטאָ וואָס צו פערלירען לאָמיר כאָטש זיין מענשען און יודען!

אין פערצווייפלונג קען דער מענש טון דאָס גרעסטע בייז און דאָס גרעסטע גוטס, אין פערצווייפלונג קען דער מענש ווערען אַ צוקענדיגע חיה, אָבער אויך די שעהנסטע בעשעפעניש.

מיר האָבען קיין כח און קיין געלעגענהייט נישט געהאַט צו ווערען חיות, זענען מיר געוואָרען עכטע מענשען.

מיר האָבען צונעטוליעט צו זיך מיט דער גרעסטער ליבע די אומגליקליכע גולים, און אין אַ פּאָר טעג אַרום האָבען מיר געהערט דאָס לאַכען פון קינדער און טרעהרען האָבען זיך אונז געשטעלט אין די אויגען פון פרייד, אין אַ פּאָר טעג אַרומגעהאָבען מאַמעס געשמייכעלט, פערטריבענע בעלי־בתים האָבען אָנגעהויבען שמועסען מיושב'דיג און כלות האָבען זייערע לאַנגע צעפּ געפלאָכטען.

און דאָ האָט זיך אָנגעהויבען אונזער מענשליכער און יודישער קאַמף געגען דער פינסטערער אכזריות, געגען די פערביסענע רשעות און געגען דער ביטערער בייזקייט.

פון שונא אַ וואונד, פערהאַלטען מיר דאָס בלוט און היילען צערטליך די וואונד, דער שונא האָט דעם דאַך פון איבער'ן קאָפּ צונעמען, בויען מיר אויף ניי אַ דאַך, דער שונא האָט דאָס ביסען ברויט אַרויסגעריסען פון מויל, טראָגען מיר אונטער דעם בענזל'טען פריינדליך אַ שטיקעל ברויט.

מיר האָבען זיך אַוועקגעשטעלט געגען דער כליה מיט מענשליכער האַרציגקייט, מיט יודישען רחמים.

נישט מיט וואָפען זענען מיר אַרויס קעמפען,

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

הרב מאיר בערלין אין אמעריקא

זיין מיינונג וועגען נייעם נציב העליון.

נ י ו - י אָ ר ק. (י.ט.א.) דאָ איז אָנגעקומען דער פּרעזידענט פון „מזרחי" הרב מאיר בערלין. אין אַ געשפּרעך מיט דעם י.ט.א.-פאָרשטעהער האָט הרב בערלין ערקלערט, אַז קיינער האָט נאָך אַזוי נישט גערעדט וועגען ארץ-ישראל אַלס יודישע נאַציאָנאַלע היים, ווי דער איצטיגער נציב-העליון סער דזשאָן טשענסעלאָר. ער אינטערעסירט זיך ווירקליך, אַז ארץ-ישראל זאָל באמת אויפגעבויט ווערען. זיין ערשטער שריט צו פערקלענערן דעם צאָל איז דער בעסטער סימן, אַז ער האָט בדעה צו העלפען דער עקאָנאָמישער ענטוויקלונג פון ארץ-ישראל. די שטימונג אין לאַנד האָט זיך בעדייטענד פערבעסערט זינט דער נייער נציב-העליון איז אָנגעקומען אויף זיין אַמט.

אויף דער פראַגע וועגען זיין מיינונג מכח דער פערברייטערטער יודישער אַגענץ, האָט הרב בערלין ערקלערט, אַז „לויט ווי די געשעהענישען האָבען זיך פאַר דער לעצטער צייט ענטוויקעלט, איז די אַגענטור דער איינציגער רעטונגס-מיטעל, וואָס מען האָט געקענט ערוואַרטען".

349 יודישע עמיגראַנטען

געקומען קיין קאַנאַדע אין דעצעמבער

ט אָ ר אָ נ ט אָ, (י.ט.א.) אין משך פון חודש דעצעמבער זענען אָנגעקומען קיין קאַנאַדע 349 יודישע איינוואַנדערער. צוויי פון זיי זענען פערהאַלטען געוואָרען. מען האָט זיי אָבער אַריינגעלאָזט נאָכדעם ווי דער יודישער אימיגראַנטען הילפס-פעראיין האָט וועגען דעם אינטערווענירט.

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

31
דאנערשטאג
כ
שבט תרפ"ט

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.21
זון-אונטערגאנג 4 19

א מאן פון צוויי ווייבער
איינע איז אין ווארשא, און די צווייטע אין לאדז.

אויף סאלנא 5, איז ארעסטירט געווארען א געוויסער ישראל יצחק ביעלאווסקי,

וועגן דעם ארעסט דערוויסט זיך אונזער מיט־ארבייטער פאלגענדע אינטערעסאנטע איינצעלהייטען

מיט עטליכע יאהר צוריק האט דער יונגער ישראל יצחק ביעלאווסקי זיך בעקענט מיט טויבע פורטקעוויטש, און ווען זי איז איהם געפעלען געווארען, האט נישט לאנג געדויערט און דאס יונגע פאר האט בעשלאסען צו פערבינדען זיך אויף אייביג און ווערען א פארפאלק כדת משה וישראל. איז מען אוועק צום ווארשאווער ראבינאט און געשטעלט א חופה, אפגעפראוועט א באל, געדונגען זיך א דירה אין ווארשא אויף קראכמאלנע 17 און געלעבט ווי גאט אין ארעס.

ביעלאווסקי איז געווען א סוחר, פלעגט ער אפט פאהרען קיין לאדז מאכען קניות. מיט זיין פרוי האט ער געלעבט גליקליך, וועניגסטענס אזוי האט עס אויסגעזעהען פאר אלע ארומיגע. ס'זענען געבוירען געווארען צוויי קינדערלעך, וואס די מוטער האט זיך מיט זיי געצערטעלט, ווען דער ליבער פאטער איז געווען בעשעפטיגט מיט'ן מסחר. בעת איינער פון זיינע רייזעס האט זיך ביעלאווסקי אין לאדז בעקענט מיט אמיידעל, וואס איז איהם שטארק געפעלען געווארען. אגב האבען די געשעפטען אין ווארשא אנגעהויבען געהן אביסעל שוואכער, האט זיך אונזער ווארשאווער סוחר מישב געווען, און זיך צוגעשארט צום לאדזער מיידעל.

יענע האט זיך שוין נישט פערלאזט בלויז אויף חופה וקדושין ביים רב, נאר טאקע באלד געמאכט אפיציעלע חתונה־אקטען, און דאס יונגע פאר־פאלק האט זיך געדונגען א דירה אין לאדז אויף סאלנע 5, און זיך דארט בעזעצט.

געגומען דעם פרישען נדן, האט אונזער ווארשאווער, וואס איז שוין איצט געווארען א לאדזער, ווייטער געמסחרט, איבערלאזענדיג זיין ווארשאווער פרוי מיט די קינדער אויף הפקר.

דערוויל האבען טויבעס בעקאנטע איהר מיטגעטיילט, אז זיי האבען איהר מאן געזעהען אין לאדז און אז ער איז דארט א מאן פון א פרוי.

טויבע איז אוועק אין ווארשעווער ראבינאט דארט האט מען איהר געגעבען אן עצה, אז זי זאל זיך ווענדען צום לאדזער מורה הוראה, הרב סעגאל, בכדי ער זאל זיך אריינמישען אין דעם ענין.

הרב סעגאל האט זו זיך ארויסגערופען דעם „תכשיט".

יענער האט אבער געלייקענט שטיין און ביין, אז ער האט אין ווארשא נישט קיין פרוי און נישט קיין קינדער.

ווען טויבע האט זיך וועגען דעם דערוואוסט, האט זי אין ווארשאווער ראבינאט ארויסגענומען א בעשטעטיגונג, אז זי איז די פרוי פון ביעלאווסקי. און איז אוועקגעפאהרען קיין לאדז.

געקומען אהער, איז זי אוועק צו איהר מאן אויף סאלנא.

דארט האט אויף איהר געווארט א נייער סורפריז: דער מאן האט זי גארנישט דערקענט, און ווען זי האט אויפגעהויבען א סקאנדאל, האט ער גערופען פאליציי.

טויבע האט זיך אבער נישט פערלוירען. זי האט געוויזען איהרע פאפירען, און אין רעזולטאט האט די זעלבע פאליציי, וועלכע ס'האט גערופען ביעלאווסקי, איהם פערהאלטען און איבערגעשיקט צום אויספארשונגס־ריכטער.

דער אויספארשונגס־ריכטער, בעקענענדיג זיך מיט די פאפירען, האט ביעלאווסקי'ן פערהאלטען אין ארעסט, און פערפיהרט געגען איהם א פראצעס פאר ביגאמיע.

ביעלאווסקי אבער האט געטענהט, אז טויבע איז נישט זיין פרוי, ווייל ער האט מיט איהר נישט קיין חתונה־אקטען. האט די פראקוראטור אנגעפרעגט ביים ווארשאווער ראבינאט צי ביעלאווסקי האט ווירקליך געהאט אין ווארשא א רעליגיעזע חתונה מיט טויבע פורטקעוויטש, און צי א חתונה איז גילטיג אויב זי איז פארגעקומען בלויז אין א רעליגיעזער אינסטאנץ.

אויף ביידע פראגען האט דער ראבינאט געענטפערט פאזיטיוו.

דערווייל איז ביעלאווסקי בעפרייט געווארען אויף קויציע; ס'האבען זיך אריינגעמישט מענשען און ביעלאווסקי האט אפגע'גט זיין ערשטע פרוי.

די פראקוראטור האט פונדעסטוועגען געגען איהם פערפיהרט א פראצעס פאר ביגאמיע.

א מוטער-מערדער פער'משפט אויף אייביגע קאטארגע.

(וו) אין קרייזגעריכט איז נעכטען פארגעקומען א סענסאציאנעלער פראצעס געגען א מוטער־מערדער.

אויף דער בעשולדיגונגס־באנק איז געזעסען דער 29־יעהריגער פראנצישעק גזשעטשאק, פון דארף מאנקאליצע.

מיט עטליכע יאהר צוריק איז געשטארבען אין דארף מאנקאליצע דער דארפס־ווירט יאן גזשעטשאק, און איבערגעלאזט א פרוי מיט 3 דערוואקסענע זיהן. דער עלטערער זוהן — פראנצישעק האט פונ'ם פאטערס טויט אן, נישט אפגעטרעטען פון דער מוטער, זי זאל צוטיילען צווישען ד זיהן דאס באלעבאטישקייט. די אלטע האט נישט געוואלט; זי האט געטענה'ט, אז ווען זי וועט צוטיילען די ווירטשאפט, וועט איהר אויסקומען צו געהען בעטלען איבער די הייזער. דער זוהן איז אבער נישט אפגעשטאנען און די מוטער האט אויסגעטיילט דעם עלטערען זוהן זיין חלק; ער האט זיך דערפאר פערפליכטעט דער מוטער צו געבען 7 קערץ תבואה און 15 קערץ קארטאפעל יעהרליך.

נאך דעם אויסטיילען איז צווישען זוהן און דער מוטער ענטשטאנען נאך גרעסערע מחלוקות. דער זוהן האט נישט געהאלטען זיינע פערפליכטונגען; די מוטער האט געפאדערט איהרס.

עס איז דערגאנגען דערצו, אז דער זוהן האט אנגעהויבען שרעקליך צו שלאגען די מוטער. איינמאל האט ער איהר, בעת'ן שלאגען צובראכען עטליכע ריפען. עס האט זיך אריינגעמישט דאס דארף, איבערגעגעבען דעם זוהן אין געריכט און ער איז פאר צוקאליעטשען די מוטער, בעשטראפט געווארען אויף א יאהר אויספעסערונגס־הויז.

אין דעם יאהר האט די מוטער רוהיג געבאלעבאטעוועט.

דער זוהן איז אפגעזעסען א יאהר און צוריקגעקומען אהיים נישט אויסגעבעסערט.

ער האט זיך ווידעראמאל גענומען שלאגען די מוטער.

איינמאל האט דער זוה'ן געטראפען די מוטער אויף זיין קארטאפעל־פעלד. ער איז אזוי אין כעס געווארען, אז ער האט די מוטער אנגעהויבען שלאגען מיט א הילצערנער טרעפע פון זיין פיס. ער האט זי געשלאגען אזוי לאנג, ביז עס האט אנגעהויבען פון איהר קאפ ארויסצוגיסען דער מארך.

נאך דעם שרעקליכען שטיקעל ארבייט, איז דער פערברעכערישער זוהן אהיימגעגאנגען און זיך רוהיג געלעגט שלאפען.

ווען די יונגערע ברידער, יאן און יוזעף זענען אויפ'ן צווייטען טאג געקומען זוכען די מוטער, און געפרעגט דעם עלטערען ברודער, צי האט ער זי ערגעץ קנישט געזעהען, האט ער געענטפערט ווי קין, — אז ער איז נישט קיין שומר פון דער מוטער...

ערשט אין אפאר טאג ארום האט מען די ערמארדערטע מוטער געפונען אין פעלד.

ארויסגעגעבען דעם מערדער האט די טרעפע, מיט וועלכער דער זוהן האט די מוטער דערהרגעט און וועלכע מען האט געפונען נעבען דער מוטער.

דאס געריכט האט פערמשפט דעם אויסוואורף־זוהן אויף אייביגער קאטארגע.

בעשלאסען צו פערגרעסערען די אויסמעסטונג
פון אומזאץ-שטייער מיט 15 פראצענט.

(ז) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז אין לאדז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די שעפען פון די שטייער־אמטען אין לאדזער קרייז. אין דעם רעפעראט, וואס ס'איז געהאלטען געווארען וועגען אומזאץ־שטייער, איז אנגעוויזען געווארען, אז אינ'ם פערגאנגענעם יאהר זענען די פרייזען אויף פערשידענע ארטיקלען געשטיגען מיט 5 ביז 25 פראצ. די אלגעמיינע קאנסומציע איז אבער נישט געפאלען, אזוי־ארום האט זיך דער אומזאץ פערגרעסערט. די בעראטונג האט דעריבער בעשלאסען אויסצומעסטען דעם אומזאץ־שטייער פאר'ן 1928 י. אין דורכשניט מיט 15 פראצענט העכער, ווי פאר 1927 י.

ווייטער איז אויפ'ן צוזאמענפאהר פעסטגעשטעלט געווארען, אז די אויסקונפט־ביוראס, וואס ארבייטען ביי די שטייער־אמטען האבען אין פערלויף פון 1928 י. געגעבען אויסקונפטען וועגען 200,000 פירמעס.

א שטייער-צוגאב אויף 100 פראצענט
אויף דער זיצונג פון מלוכה'שען זעלבסט-פערוואלטונגס-ראט.

(2) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האבען די פארשטעהער פון מאגיסטראט אנטיילגענומען אין א זיצונג פון דעם מלוכה'שען זעלבסט־פערוואלטונגס־ראט, אויף וועלכער עס איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען דער בעציהונג פון דער זעלבסט־פערוואלטונג אין די קאמונאלע פערר־איינגונגען. צום פראיעקט פון שטייערע־געזעץ, וועלכער איז אריינגעטראגען געווארען אין סיים.

עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז כדי צו פערגרעסערען די קאמונאלע איינקונפטען איז פראיעקטירט געווארען צו העכערען די קאמונאלע צוגאבען צו די פאטענטען און רעגיסטראציע־קארטען פון 30 פראצענט אויף 50. בעת דער דיסקוסיע האט דער פארשטעהער פונ'ם פינאנץ־מיניסטעריום ערקלערט, אז די רעגירונג וועט פארלעגען אנ'אויס־בעסערונג צום פראיעקט צו העכערען דעם שטייער־צוגאב אויף הונדערט פראצענט. געגען דעם פראיעקט איז שטארק ארויסגעטרעטען איינער פון די מיטגלידער פון ראט, וועלכער האט אויפמערקזאם געמאכט אויף דער שווערער לאסט פון שטייערען, אונטער וועלכער עס געפינט זיך די שטאטישע בעפעלקערונג.

לאדז איז בערייכערט געווארען מיט נאך א גרויסען זאל פאר געזעלשאפטליכע פערוויילונגען.

זונטאג, דעם 27 ד. ח. איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון די ניי־אויסגעבויטע זאלער ביי דער 3־טער אפטיילונג פון די לאדזער פרייווילינע פייערלעשער (אויף שענקעוויטשא 54).

כדי צו בעעהרען און אלם אנערקענונג פאר די גרויסע פערדינסטען, וועלכע עס האט אוועקגעלעגט פאר די פייערלעשער ווער קאמענדאנט ד"ר א. גראהמאן איז אין איינער פון די זעלער ארויס־געהאנגען געווארען א גרויסער בראנד־פארטרעט (פאריעלעף), פון ד"ר גראהמאן אלס קאמענדאנט.

אין ווארעמע רעדעס האט די ערעפנונג בעגריסט פרעזעס יאזעמבאווסקי, אינזש. וואגנער, און דירעקטאר וואלטשינסקי.

אין די ניי־ערעפענטע אוננעהויער־גרויסע זעלער, מיט רעמבאווע פארקעט - פארלאגעס, וועט דעם 1־טען פעברואר פארקומען דער ערשטער מאס קאראר פון די פייערלעשער „די נאכט אויף דער ריוויערע".

נאך דעם ערשטען באל, וועלען אין די זעלער געווים פאלגען ווייטערדיגע בעלער.

לאדז איז בערייכערט געווארען מיט א לאקאל, וועלכען מען וועט קענען אויסנוצען אויף געזעלשאפטליכע פערזאמלונגען, בעלער און קליינע־ טעאטער־פארשטעלונגען.

אויפקלערונג
פון פאזנאנסקי'ס שפיטאל.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם נעכטיגען בריף פון „חסד של אמת" וועגען דעם פארפאל מיט'ן טויטען קינד אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל, בעט אונז די לייטונג פון שפיטאל פעסטצושטעלען פאלגענדעס:

פאר'ן היילען דאס קינד איז דעם שפיטאל געבליבען א חוב פון 202 זל. זעהענדיג, אז דער פאטער איז נישט ביכולת צו בעצאהלען דעם פולען סכום, האט די לייטונג פארגעשלאגען אפצושטעלען א העלפט פון גאנצען חוב (79 זל.) אין א זייט און דערווייל איינצאהלען די רעשט פון 23 זל.

די 23 זלאטיס זענען תיכף איינגעצאהלט געווארען און מיט דעם איז דער ענין געווארען ערלעדיגט. קיין שום דעלעגאציעס האבען וועגען דעם ענין נישט אינטערווענירט.

גוטע שאסייען ארום לאדז.

(2) אין דער וואיעוואדזטווע איז פארגעקומען א זיצונג פון 18 אינזשיניערען וועגען אויסבויען גוטע שאסייען ארום לאדז. ס'איז בעשלאסען געווארען אנצוהויבען צו בויען די דאזיגע שאסעען נאך אין פערלויף פון היינטיגען יאהר.

רעגיסטראציע פון פיזישע אר-בייטלאזע אויף אונטערשטיצונגען

היינט דאנערשטאג, קומט פאר די ווייטערדיגע רעגיסטראציע פון פיזישע ארבייטסלאזע אויף אונטערשטיצונגען:

די רעגיסטראציע קומט פאר אין 1־טע קרייז־ביורא אויף זשעראמסקעגא 74 פאר די, וואס געהערען צו דער 1־טער אפטיילונג פון פ.או.פ.פ.

אין 2־טען קרייז־ביורא, ראקיטשינסקי 12—10 פאר די, וואס געהערען צו דער 2־טער אפטיילונג פון פ.או.פ.פ.

היינט וועלען רעגיסטרירט ווערען די, וואס וואוינען אין די גאסען, וועלכע הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

P. R. S.

T. U. W. Z. — מארגען פרייטאג

צו דער רעגיסטראציע אין די קרייז־ביוראס פונ'ם אונטערשטיצונגס־אמט אויף דרינגענדער שטיצע אין פראדוקטען און בעהייצונגס־מיטלען קענען זיך מעלדען ארבייטסלאזע, וועלכע האבען לעגיטימאציעס פון מלוכה'שען ארבייטסלאזען־אמט (פ.או.פ.פ.) און זענען נישט בערעכטיגט צו דערהאלטען די געזעצליכע אונטערשטיצונג, אויב זיי האבען זיך רעגיסטרירט ביז'ן 21 יאנואר 1929 י. און בעזיצען נישט קיין שטענדיגע פערדינסטען

א געניוער בעריכט וועגען מעכאנישע בעקערייען.

דער וואיעוואדען־אמט האט בעקומען א פעראָרדנונג צוצוגרייטען און איבערשיקען קיין ווארשא א גענויעם צעטעל פון אלע מעכאנישע בעקערייען, מאשינען, לאקאלען, בעקערס א. ד. ג., וועלכע ארבייטען אויפ'ן שטח פון לאדזער וואיעוואדזטווע און די הויפט־זאך, וויפיל פראדוצירען די מעכאנישע בעקערייען אין משך פון א וואך.

לאניוכא וועט זיך אליין פערטיידיגען.

נעכטען האט זיך געענדיגט דער טערמין ביז וועלכען לאניוכא (דער מערדער פון דער פאמיליע טישער און זייער דינסט) האט געקענט בעטען, מען זאל איהם בעשטימען א פערטיידיגער פון אמט. לאניוכא האט נישט אויסגענוצט דאס רעכט און עס איז צו דענקען, אז דער מערדער וועט זיך אליין פערטיידיגען. לאניוכא'ס פראצעס איז, ווי בעוואוסט בעשטימט אויפ'ן 21 פעברואר.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(2) ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 50), ק. כאנדזשינסקי (פיעטריקאווער 164), וו. סאקאלעוויטש (פזשעיאזד 19), רעמבעלינסקי (זגאדזשעיא 28), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), קאספערקעוויטש (זגערזשער 54), ס. טראוקאווסקא (בזשעזשינער 56).

צוויי זעלבסטמארדען.

(ב) די כראניק פון פאגאטאוויע האט נעכטען פערנאטירט צוויי זעלבסטמארדען:

אין איהר אייגענער וואוינונג אויף לאגעווניצקא 4, האט זיך פער'סמ'ט מיט יאדינע די 30־יעהריגע וועכטערין סטאניסלאווא טאמעלא.

אויף נאוואמיעסקא 10 האט זיך געפרובט פער'סמ'ען מיט זאלץ־זויער דער 32 יעהריגער הערש ערמאן, א שטובען־מאלער.

די פאגאטאוויע האט אין ביידע פאלען ערטיילט די ערשטע הילף און אפגעפיהרט די פער'סמ'טע אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל.

לתקנות עגונות.

די פאמיליע פון לעאן באנקראט, געוועזענער סאלדאט, ווערט געבעטען אין זייערע אייגענע אינטערעסען ארויפצוקומען צו הרב סעגאל, פאלודניאווא 25, אין ביורא פון עגונות, אפען פון 11-9 פריה.

אמעמאָריאַל צום באַהן־מיניסטעריום

וועגען אינטערנאַציאָנאַלען באַהן־פערקעהר מיט לאָדז.

(ז) דעם 16. ה. ח. איז אין לאָדז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ מיט פאָרשטעהער פון באַהן־מיניסטעריום, אויף וועלכער אינזש. האַלצגרעבער האָט איבערגעגעבען די פאָסטולאַטען פון דער שטאָט לאָדז. אַ טייל פון די דאָזיגע פאָסטולאַטען האָט דער פערטרעטער פון באַהן־מיניסטעריום, אינזש. מיקאַלאַיעוו צוגעזאָגט צו ערלעדיגען פאָזיטיוו.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט דער מאַגיסטראַט געכטען אַרויסגעשיקט אַ מעמאָריאַל צום באַהן־מיניסטעריום, אין וועלכען ס'ווערט, צוו. אַנד., פערלאַנגט, אַז ס'זאָל איינגעשטעלט ווערען אַ דירעקטער וואַגאָן לאָדז — קאַליושקי — וויען, און צוריק. ווייטער ווערט פערלאַנגט, אַז אינ'ם אינטערנאַציאָנאַלען צוג, וואָס געהט וואַרשאָ — בערלין — פאַריז, זאָל, אַ חוץ דעם איינעם וואַגאָן פון לאָדז, וואָס געהט איצט, איינגעפיהרט ווערען נאָך איין וואַגאָן מיט פלעצער פון 2. און 3. קלאַס. אויב דאָס איז נישט מעגליך, זאָל, אַנשטאָט דעם איצטיגען וואַגאָן, איינגעפיהרט ווערען אַ וואַגאָן מיט פלעצער פון 1., 2. און 3. קלאַס, בדי די גאַנצע לאָדזער בעפעלקערונג זאָל זיך מיט איהם קענען בענוצען.

פון פאָלקס־אוניווערזיטעט

ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

די נאָהענטסטע פאָרלעזונגען אין דער פאָלקס־אוניווערזיטעט קומען פאָר שבת, דעם 2/2, 5 אַ זייגער נאָכמ. וועט אינזש. פ. לינדער האַלטען אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע די צווייטע פאָרלעזונג פון ציקל: „די געשיכטע פון דער ענטוויקלונג פון די אייזענבאַהנען" (אין דער העברעאישער שפראַך); שבת, 8 אָוונד וועט אין לאָקאַל פון צענטר. יוד. האַנדווערקער־פערבאַנד פאָרקומען אַן אינטערעסאַנטע פאָרלעזונג, איליוסטרירט מיט ליכט־בילדער אויף ד. ט.: „פון דער אור־חיה ביז צום מענשען", פרעלעגענט: ד"ר מ. פעלדמאַן. — דער איינגאַנג צו די פאָרלעזונגען איז פריי.

לאָדז אויפ'ן קאָנגרעס פון די אַרבייטער ספּאָרט קלובען אין פוילען.

דעם 3 און 4 פעברואַר ה. י. קומט פאָר אין קראָקא דער לאַנדעס־צוזאַמענפאָהר פון די אַרבייטער־ספּאָרט־קלובען אין פוילען, וועלכע זענען אָנגעשלאָסען אין דער וואַרשאָווער צענטראַלע.

פון לאָדזער קרייז נעהמען אַנטייל אין צוזאַמענפאָהר די אַרבייטער קלובען „ווידזעוו", „שטערן" און „טור".

פון יודישען אַרבייטער־ספּאָרט־קלוב „שטערן" פאָהרען אַרויס צום צוזאַמענפאָהר די ה"ה סטאַלאַרסקי, זשיכלינסקי, ליטוואַק, בראַונער, קאַגאַן, גראָסבערג, בלומשטיין און הענדעלעס.

דער'הרג'עט מיט אַ טאַשען־מעסער'ל.

דאָס לאָדזער קרייז־געריכט האָט אויף דער קאַדענץ אין לענטשיץ בעהאַנדעלט דעם פראָצעס געגען אַ געוויסען טשעסלאַוו לאָוויטשעק, וועלכער האָט בעת אַ געשלעג דערלאַנגט זיין געגנער לודוויג כודזשיק מיט אַ טאַשען־מעסער'ל אין האַלז אַריין און איהם דער'הרג'עט.

דאָס געריכט האָט פערמשפט לאָוויטשעקען אויף 8 יאָהר טורמע.

ערפאָלג פון „די פוילישע וועלדער" אין ספּלענדיד.

דער יודישער פילם „אין די פוילישע וועלדער" געהט פון פאָריגען פרייטאָג אָן מיט גרויס ערפאָלג. כמעט אַלע טאָג איז דער זאַל געפּאַקט פון טויזענטער יודישע און נישט־יודישע בעזוכער. זעלטען ווען אַ פילם זאָל האָבען אַזאַ ערפאָלג. די יודישע קינאָ־בעזוכער, וועלכע האָבען נאָך נישט בעוויזען צו זעהען דאָס מייסטערווערק, ווילען זיכער אויסנוצען די געלעגענהייט צו זעהען דעם פילם, בפרט ווען די הויפּטראָלען קרעאירען די בעסטע יודישע אַרטיסטישע קרעפטען אין לאַנד.

פאָרלעזונגען

פון וועניאַווא־דלוגאַשעווסקי.

שבת, דעם 2. פעברואַר, וועט רעדאַקטאָר וויעניאַוואַ־דלוגאַשאָווסקי האַלטען צוויי פאָרלעזונגען אויף דער טעמאַ: „תחית המתים" (אין קינאָ „סעוואָי" זשנאָווסקאַ 94), און זונטאָג דעם 3־טען פעברואַר אין פילהאַרמאָניע, א.ר.ט.: „דער הייסער טויט".

אין זגערזש: שבת 2 אַ זייגער ביינאַכט — „די יודען אין פוילען", און זונטאָג, 4 נאָכמיטאָג — „אַ משפט איבער דער געפאַלענער פרוי".

בריף אין רעדאַקציע.

געעהרטער ה' רעדאַקטאָר!

איך רעכען, אַז איהר וועט זיך נישט אָפּזאָגען צו פערעפענטליכען פאָלגענדע שורות, פאַרוואָס איך דאַנק אייך פאָראויס:

אויסדריקענדיג אַ דאַנק דעם פרעזעס פון דער קהלה־פערוואַלטונג ה' ל. מינצבערג, פאַר זיין מיה קלאָהר פעסטצושטעלען דעם חוב, וואָס קומט נאָך ביים היינטיגען טאָג פאַר נישט־אויסגעצאָלטע שכירות דעם נישט־פערגעסליכען גאון און מנהיג ישראל הרב אליהו חיים מייזעל זצ"ל, געפין איך אָבער פאַר וויכטיג צו פערעפענטליכען פאָלגענדע ערקלעהרונג:

די אָנגעוועהטאָגטע פראַגע, איז צום בעדויערען אויף דער לעצטער פערוואַלטונגס־זיצונג זעהר נישט ריכטיג בעהאַנדעלט געוואָרען. פאַר די פערוואַלטונגס־מיטגלידער האָט געדאַרפט זיין קלאָהר, אַז ה' אהאַנדעלט זיך נישט וועגען עפּעס אַן אונטערשטיצונג אָדער עמעריטור־חוב, אַזאַ געלד וועט דער בית־הרב נישט אָנגעהמען, און האָט עס אין די שווערסטע צייטען צוריקגעשיקט, עס האַנדעלט זיך וועגען אַ פענסיע־חוב, וואָס די קהלה איז שולדיג שוין מעהר ווי 14 יאָהר. דעם חוב האָט דער בית־הרב געפאָדערט און די קהלה האָט אָפּגעפטרט מיט הבטחות.

לויט אַ פּראָטאָקאָל פון 7 דעצעמבער 1913 וועלכער איז אונטערגעשריבען געוואָרען דורך די דאַזאָרעם ר' אַראָלף ראַבראַניצקי, ר' טובי' ביאַלער און נאָך אַנדערע אָנגעזעהענע מיטגלידער פון דער קהלה־פערוואַלטונג, איז דאַן דעם רב זצ"ל געקומען פענסיע 25 טויזענד רובל. אויף דעם האָט דער בית־הרב בעקומען נאָר 7400 רובל. דער חוב בעטרעפט אַלזאָ זייט'ן 14 יאָהר 17.600 רובעל, עס דוכט זיך, אַז די לאָדזער יודישע קהלה דאַרף נישט באַנקראָטירען און נישט רעגולירען, בפרט אַזאַ חוב.

איך בין זיכער, אַז קיינער וואָלט זיך נישט אַקעגענגעשטעלט צו בעצאָהלען אַ שכירות־חוב, די לינקע פרנסים, אַלס פאָרשטעהער פון די אַרבייטער־פאַרטייען, וואָלטען נישט געזאָגט אַזאַ אַבסורדה, אַז אַ נישט־אָפּגענומענע פענסיע זאָל נישט בעצאָהלט ווערען, נאָר סיידען דורכ'ן געריכט.

ה' אַדוואָקאַט ווייצמאַן, וועלכער איז יאָ געווען גענוי אינפאָרמירט און אַלע דאָקומענטען, האָט בשום אופן נישט געהאַט קיין רעכט זיך אַזוי ענערגיש אַקעגענצושטעלען און צו בענוצען אַזעלכע בייסענדע ווערטער, וועלכע שטימען לחלוטין נישט מיט דער ווירקליכקייט.

דער בית־הרב האָט אויך דאָס רעכט צו פערלאַנגען, אַז ה' גרשון ניימאַן זאָל צושטעלען בעווייזען, דאָס ער האָט דעם בית־הרב אויפ'ן חוב בעצאָהלט 11.600 רובעל, דער בית־הרב האָט אונבעשטרייטבאַרע בעווייזען, אַז דער דאָזאָר האָט בעצאָהלט נאָר 7400 רובעל.

די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג פערלאַנגט, אַז דער חוב זאָל וואָס שנעלער און בכבודיג בעצאָהלט ווערען, אויף דער גרויסער יודישער קהלה אין לאָדז טאָר נישט בלייבען קיין שאַנד־פלעק, אַז זי האָט נישט בעצאָהלט פאַר דער לעצטער צייט שכירות דעם גרויסען חשוב'ען גאון זצ"ל. ס'איז דאָך שוין גענוג, אַז מען האָט מיט דעם ענין אָפּגעשלעפּט 14 יאָהר!

אויף אייך, ה' פרעזעס מינצבערג, ליגט אַ חוב, אַז דער ענין זאָל ערלעדיגט ווערען לויט'ן וואונש פון דער יודישער בעפעלקערונג. איהר דאַרפט צוזאַמענרופען אַ פערוואַלטונגס־זיצונג, צו וועלכער עס זאָל איינגעלאַדען ווערען אַ רעפערענטאַנט פון דער פאַמיליע מייזעל, כדי דער סכסוך זאָל ענטגילטיג ערלעדיגט ווערען.

דאָס פערלאַנגט דאָס יודישע לאָדז, און אונזערע פרנסי־העיר מוזען זיך מיט דעם רעכענען.

יוליאַן וואָלף

בעפולמעכטיגטער פון שטעטישען קאָמיטעט פאַר די ענינים פון בית־הרב.

חשוב'ער ה' רעדאַקטאָר!

ערלויבט מיר אָפּצודרוקען אין אייער חשובער צייטונג פאָלגענדע ערקלערונג:

דער לוסטיגער פעסימיסט ערלויבט זיך אָהן מיין וויסען און הסכמה צו דרוקען סיסטעמאַטיש אין דער הומאָריסטישער אָפּטיילונג פון „היינט", אין „כל־בו'ניק", מיינע לידער, וועלכע כ'האָב פריהער געדרוקט אין אַנדערע בלעטער.

דאָס, וואָס דער לוסטיגער האָט זיך ערלויבט היינטיגען פרייטאָג, געהט שוין אַריבער אַלע גרענעצען, ער האָט גענומען מיין לידעל "קאַרנאַוואַל", וואָס איז געווען געדרוקט און דערביי האָט ער נישט נאָר אַראָפּגענומען מיין אונטערשריפט, נאָר אויך אַריינגעשטעלט אַ סטראָפּקע, אין וועלכער ער בעליידיגט מיך פערזענליך.

איך גיב איבער דעם אונגעהערטען פאַקט צו דער עפענטליכקייט און זאָל זי קוואַליפיצירען די האַנדלונג.

מיט דרך ארץ

גראַף קאַלי (ל. בערמאַן).

מעלדונג.

אַכטונג, פריזיער־אַרבייטער!

דאָנערשטאָג, דעם 31־טען יאַנואַר, פּינקטליך 7.30 אָוונד, מוזען אַלע פריזיער־אַרבייטער זיין אין פעראיינס־לאָקאַל ווסכאָדניאַ 68‧70, וועגען אָנגריף פון סאָציאַליסטישען האַנדווערקער־פעראיין אויף דעם 8־שעה'דיגען אַרבייטס־טאָג און זונטאָג־רוה. אַלע מוזען קומען פינקטליך, קיינער טאָר נישט פעהלען.

די פערוואַלטונג.

„דזשענטעלמען" איז נישט שטענדיג אַ „דזשענטעלמען".

ווי מ'טיילט אונז מיט, איז לויט דער פעראָרדנונג פון דער פּראָקוראַטור דעם 24־טען ה. ח. דורכגעפיהרט געוואָרען אַ רעוויזיע אין דער פאַבריק „דזשענטלעמען" אין לאָדז, וועלכע האָט זיך בענוצט, נישט האָבענדיג דערצו קיין רעכט, מיט'ן פאַבריקאַציע־אופן. וואָס איז פּאַטענטירט געוואָרען דורך דער בעוואוסטער פירמע „פעפעגע", אַקצ.־געז. אין גרודזיאָנדז.

בעת דער רעוויזיע איז אַרויפגעלעגט געוואָרען אַן אַרעסט אויף 202 פּאָר קאַפּיטעס, וואָס זענען אויסגעאַרבייט געוואָרען לויט'ן אויפטו פון דער פירמע „פעפעגע", צוליב וואָס עס איז דערווייל אָפּגעשטעלט געוואָרען די אָפּטיילונג פון פאָלקס־שוכוואַרג אין דער פירמע „דזשענטלעמען".

ווי עס ווייזט זיך אַרויס, פיהרט שוין די פירמע „פעפעגע" אויף דעם געביט זייט אַ יאָהר אַ פּראָצעס געגען דער פירמע „דזשענטלעמען" און האָט אין די ערשטע צוויי אינסטאַנצען דעם פּראָצעס געוואונען.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אַז די קאָסטען פון די פּראָבען, וואָס זענען דורך דער פירמע „פעפעגע" געמאַכט געוואָרען אויפ'ן געביט פון פּאַטענטירטע שוכוואַרג אויפ'ן לויפענדען יאָהר בעטרעפען לערך אַ מיליאָן זלאָטיס. (*)

טעלעגראַמען.

די האָר שטעלען זיך קאַפּויר...

דער גרויסער פּראָצעס וועגען פייניגען קינדער.

וואַרשא, 30. (טעלעפּאַניש).

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט האָט זיך נעכטען אין וואַרשאָווער קרייז־געריכט אָנגעהויבען אַן'אומגעהויערער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס וועגען פייניגען, שלאָגען און אָנטון אומנעמלישע צרות די קינדער פון ערציהונגס־הויז הינטער סקערניעוויץ.

בעשולדיגט זענען דער דירעקטאָר פון ערציהונגס־הויז קלעמענס קוואַשניעווסקי, די „ערציהער" גראָנאַל, אָלשעצקי און אַנדערע.

סטוזשעניץ איז אַן ערציהונגס־אַנשטאַלט, וועלכער איז געגרינדעט געוואָרען און ווערט אויסגעהאַלטען דורך דעם וואַרשאָווער פּאַטראָנאַט איבער מינדעריעהריגע. אין דעם אַנשטאַלט ווערען געשיקט מינדעריעהריגע, וועלכע האָבען בעקומען געריכטס־אורטיילען און וואָס עלטער'ען גיבען פרייוויליג אַריין אין אַנשטאַלט האָבען זיך געפינען יונגלעך ביז 15 יאָהר.

די „ערציהער" ווערען אָנגעקלאָגט אין נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי: אין שלאָגען די קינדער אין די פּיענטעס, שלאָגען מיט גומענע קאַנטשיקעס, וועלכע זענען געווען געפלאָכטען מיט דראָהט און בלייערנע קוילען, אין קאַפּיען מיט די אָפּצאַסען אין פּנים, אין צושלאָגען די שאַרבענס פון די יונגלעך אָן די ווענד, און צוברעכען גליידער און ביינער, אין צווינגען ד' יקינדער אויסצוריינינגען די קלאָזעטען מיט ד' יהענד, און קאַטעווען ביז'ן פערלירען דאָס בעוואוסטזיין און אַפילו ביז צום טויט.

דאָס איז געווען אַן'אמת'ע קאַטאָרגע פאַר די קינדער, וועלכע זענען אַהין אַריינגעפאַלען און די „ערציהונג" וואָס איז דאָרט געגעבען געוואָרען דערמאָהנט אָן די צייט פון דער שווערסטער אינקוויזיציע.

נאָך איינינע אָנקלאָגען האָט זיך די פּראָקוראַטור בעשעפטיגט מיט דעם ענין און די שולדיגע געפינען זיך איצט אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק. צום פּראָצעס זענען אַרויסגערופען געוואָרען מעהר ווי הונדערט עדות.

וואַרשא, 30. (טעלעפּאַניש).

נעכטען זענען אין פּראָצעס וועגען די שרעקליכע ענוים פון די קינדער אין סטוזשעניעץ אויסגעהערט געוואָרען די עדות. צוויי בעשולדיגטע ראָמבראָווסקי און בורני האָבען זיך נעכטען נישט געשטעלט צום פּראָצעס. אויפ'ן פערשלאָג פון פּראָקוראָר האָט דאָס געריכט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל זיי ביידע צו אַרעסטירען.

—:0:—

טראָצקי זאָל אַרויסגעשיקט ווערען פון רוסלאַנד און זאָל זיך בעזעצען אין דייטשלאַנד.

בערלין, 30. (ספּ. טעל.) דער הויפּט־אָרגאַן פון דער דייטשער קאָמוניסטישער פּאַרטיי „ראָטע פאַהנע" מעלדעט, אַז אין דער נאָהענטסטער צייט וועט טראָצקי דערווייטערט ווערען פון די רוסישע גרעניצען. טראָצקי וועט זיך קענען אויסוועהלען דאָס אָרט, וואו ער וויל וואוינען. „ראָטע פאַהנע" בעטאָנט, אַז דאָס אויסווייזען טראָצקי'ן איז אַן'אונבעדינגטער רעוואָלוציאָנערער אַקט פון זעלבסט־שוץ און אַן'אונבעדינגטע פעראָרדנונג אין די אינטערעסען פון דער פּראָלעטאַרישער מלוכה. טראָצקי מוז פערלאָזען דאָס לאַנד פון דער אָקטאָבער־רעוואָלוציע, וועמענס פאָהן ער האָט פערראַטען.

קאָוונאָ, 30. (אַטע) ווי ש'מועסט, האָט טראָצקי אויסגעדריקט זיין ווילען זיך צו בעזעצען אין דייטשלאַנד. די דייטשע רעגירונג זאָל איהם נישט מאַכען קיין שוועריגקייטען. טראָצקי וויל זיך בעזעצען אין אַ קליין שטעטעל און דורכפיהרען אַ קוראַציע. מיט פּאָליטיק וועט ער זיך נישט פערנעהמען.

פאַרוואָס זענען די דעפּוטאַטען פון „איינסעל"

נישט געקומען אין סיים בעת דער דיסקוסיע וועגען מיניסטער צאַר.

וואַרשא, 30 (טעלעפּאַניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון רעגירונגס־בלאָק. אויף דער זיצונג איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע פון בעשטראָפען די דעפּוטאַטען, וועלכע זענען נישט געקומען צו דער זיצונג פון סיים, אָדער האָבען נישט אָנטייל־גענומען בעת דער אָפּשטימונג וועגען אומצוטרויוואָטום פאַר'ן מיניסטער צאַר. די דיסקוסיע איז נישט פערענדיגט געוואָרען.

אויסגעלעדיגט אַ באַנק אין בערלין.

בערלין, 30 (אַטע) אין דער דעפּאָזיטען־קאַסע פון דער דיסקאָנטאָ־געזעלשאַפט האָבען זיך אונטערגעגראָבען גנבים און אויסגערויבט די גאַנצע קאַסע. דער שאָדען איז אונגעהויער אָבער ער איז נאָך נישט גענוי פעסטגעשטעלט. די גנבים זענען נישט געכאַפּט געוואָרען.

באַהן־קאַטאַסטראָפע אין דייטשלאַנד.

מינכען, 30. (ספּ. טעל.) אין זינשונג איז אַ שנעלצוג וויען—לייפּציג—בערלין אַרויף אויף אַ משאות־צוג. דער באַגאַזש־וואַגאָן און איין פּאַסאַזשיר־וואַגאָן דריטע קלאַס זענען צושמעטערט געוואָרען. פון אונטער די צושמעטערטע וואַגאָנעס האָט מען אַרויסגענומען 4 טויטע און 7 פערוואונדעטע.

נישטאָ קיין הסכם וועגען די שטייער־פּראָיעקטען.

וואַרשא, 30 (טעלעפּאַניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער פינאַנץ־קאָמיסיע האָבען געזאָלט בעטראַכט ווערען די נייע שטייער־פּראָיעקטען. די זיצונג איז אָבער אָפּגעלעגט געוואָרען מיט'ן מאָטיוו, אַז די רעפעראַטען זענען נאָך נישט פערטיג. פאַקטיש האַנדעלט זיך אָבער וועגען דעם, וואָס אין „איינסעל"־קלוב איז נאָך נישט פאַרהאַן קיין פולער הסכם וועגען די נייע שטייער־פּראָיעקטען.

אַמאַנולאַה זיגט

האַביבולאַה פאַלט.

אַנגאָראַ, 30 (ספּ. טעל.) די אַפגאַניסטאַנישע אַמבאַסאַדע אין אַנגאָראַ האָט בעקומען פון אויסערן־מיניסטעריום אין קאַנדאַהאַראַ פאָלגענדע דעפּעשע:

נאָך זיין אָנקומען קיין קאַנדאַהאַראַ איז דער קעניג אַמאַנולאַה געבעטען געוואָרען דורך דער בעפעלקערונג אין קאַנדאַהאַראַ, העראַט, מעזאַר, קאַסגאַן פעראַ און אַנדערע שטעט ער זאָל צוריקציהען זיין אַבדיקאַציע. די בעפעלקערונג האָט איהם געשוואוירען געטריישאַפט און אָרגאַניזירט אַן־אַרמעע געגען די בונטאָווטשיקעס.

לאָנדאָן, 30 (א. וו.) אין קאַבול הויבט מען אָן אויסצופעהלען לעבענסמיטעל און מ'רעכענט, אַז ס'וועט אויסברעכען אַ הונגער, וואָס ס'וואָלט בעוועזען גלייך מיט אַ מפּלה פון האַביבולאַה.

די ענגלישע געזאַנדשאַפט פערלאָזט אין די נאָהענטסטע טעג קאַבול.

די רעכטליכע לאַגע פון לאָקאַטאָרען.

וואָס זענען פער'משפט צו אַנ'עקסמיסיע.

צוליב פּראַרימטקייט, קליינעם פערדינסט און אַרבייטסלאָזיגקייט זענען פיל לאָקאַטאָרען בשום אופן נישט ביכולת צו בעצאָהלען די פערלעגענע און לויפענדע אומגעהויער-הויכע שוין בעטרעפענדע סומען דירה-געלד.

דער גרעסטער טייל ווירטסלייט ווילען זיך אָבער נישט רעכנען מיט קיין שום סענטימענטען און אומשטענדען, און פערפיהרט קעגען אַזעלכע פערשולדיגטע לאָקאַטאָרען עקסמיסיע-פּראָצעסען.

אויב די אָנגעקלאָגטע לאָקאַטאָרען קאָנען נישט בעווייזען, אַז זיי האָבען אין זייער צייט פאַרגעלעגט זייער הויזבעזיצער אויפ'ן חשבון פון דעם דערמאָנטען סמך אַ געוויסע סומע, משפט'ען די געריכטען צו עקסמיסיעס.

די אורטיילען פון דער ערשטער אינסטאַנץ ווערען כמעט קיינמאָל נישט אַרויסגעטראָגען אין אַנ'ענטגילטיגער פאָרם, אַזוי, אַז די אָנגעקלאָגטע האָבען ממילא נישט די מעגליכקייט צו אַפּעלירען.

אין ערגסטען פאַל בעשטימט דאָס געריכט אַ 6-חדשים'דיגען מאָראַטאָריום, ד. ה., אַז דאָס אויספיהרען פון אַרויסגעטראָגענעם עקסמיסיע-אורטייל ווערט אָבגעלייגט אויף אַ טערמין. שפּעטסטענס ביז 6 חדשים.

הונדערטער און אפשר גאָר טויזענדער משפּחות לעבען אַזוי אַרום אין אַ כסדר'דיגער שרעק, רעכטענדיג זיך, אַז נאָכ'ן אָפּגעשאַפענעם טערמין וועט מען זיי אין יעדער מינוט קאָנען אַרויסוואַרפען אויף דער גאַס.

דעריבער איז טאַקע געוואָרען פערשטענדליך די גרויסע פרייד, וואָס האָט די דאָזיגע אומגליקליכע מענשען בעהערשט, דערוויסענדיג זיך, אַז די בערופענע מאַכט-אָרגאַנען גרייטען צו אַ פאָראָרדנונג, וועלכע וועט אַנולירען אָדער ווענינגסטענס אָפּהאַלטען דאָס אויספיהרען פון אַלע ביז איצט-אַרויסגעטראָגענע עקסמיסיע-אורטיילען.

ליידער זענען אָבער די האָפנונגען, וועלכע די אַלע פערצווייפעלטע משפחות האָבען אַרויפגעלעגט אויף דער ערוואַרטעטער פעראָרדנונג, נישט אין גאַנצען פערווירקליכט געוואָרען.

די פּע'עפענטליכע אין דזש. אוסטאַוו נומער 100 פון 15-טען דעצעמבער 1928 נאָוועלע צום אַרטיקעל 23 פון אוסטאַוו וועגען לאָקאַטאָרען שוץ נעהמט אין בעטראַכט נאָר אויסשליסליך אַרבייטס-לאָזע און אינטערעסירט זיך גענצליך נישט מיט'ן גורל פון די צו אַנ'עקסמיסיע-פער'משפט'ע לאָקאַטאָרען פון די איבריגע שיכטען פון דער בעפעלקערונג.

איבעריגענס, האָט, אפילו בנוגע אַזעלכע אַרבייטסלאָזע, די דערמאָנטע נאָוועלע קיין נייע רעכטליכע סיטואַציע נישט געשאַפען, נאָר בלויז אויפגעקלערט די שוין-ביז-איצט פאַרהאַנענע, אַזוי, אַז דער אַרטיקעל 1 פון אוסטאַוו פון 28. נאָוועמבער 1928, דאַרף בעטראַכט ווערען נאָר, ווי אַנ'אויספיהר-געזעץ צום אָנגעוויזענעם אַרטיקעל 23 פון דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ.

לויט'ן זעלבען אַרטיקעל 23 פונקט 1 איז אַנ'עקסמיסיע-אורטייל לגבי 1- אָדער 2-שטוביגע אַרבייטסלאָזע לאָקאַטאָרען סיי-ווי קיינמאָל אויף אַ בעדינגונגסלאָזען אופן נישט אויסגעפיהרט געוואָרען. תמיד זענען אין אַזעלכע פעלען אָנגעוואָנדען געוואָרען אויפ'ן פאָרשלאַג פון די פער'משפט'ע לאָקאַטאָרען, אָדער לויט אַנ'אַמטליכער איניציאַטיוו די מאָראַטאָריום-כללים אין פאָרם פון אָפּשטעלען דאָס אויספיהרען דעם אַרויסגעטראָגענעם עקסמיסיע-אורטייל אויף אַ טערמין לענגסטענס ביז 6 חדשים.

מיט אַנדערע ווערטער: אויב דער לאָקאַטאָר האָט אין משך פון דער געגעבענער צייט בעצאָהלט די פערלעגענע סומע דירה-געלד, ווערט דער עקסמיסיע-אורטייל, וואָס ווערט אַרויסגעטראָגען קעגען איהם אויטאָמאַטיש בטל.

לויט'ן טעקסט פון ציטירטען אַרטיקעל, איז נאָר נישט קלאָר געווען, אויף וואָס פאַר אַ אופן עס דאַרף בעצאָהלט ווערען די צוגע'משפט'ע סומע דירה-געלד און, ווי-אַזוי די עקסמיסיע ווערט אַנולירט.

דער אַרטיקעל 1 פון דער נאָוועלע פון 28. נאָוועמבער 1928 צום דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ האָט דעם ענין רעגולירט אויף פאָלגענדען אופן:

יעדער לאָקאַטאָר, וועלכער איז שולדיג געבליבען דירה-געלד און צוליב דעם פער'משפט געוואָרען צו אַנ'עקסמיסיע, קוים פעררופט ער זיך אויף אַ בעשטעטיגונג פון מלוכה'שען אַמט פאַר אַרבייטס-פערמיטלונג, אַז די פערשולדיגונג איז אַ פועל-יוצא פון אַרבייטסלאָזיגקייט — ווערט איהם אָנערקענט אַ מאָראַטאָריום אין דער אָנגעוויזענער פאָרם.

אויב דער זעלבער לאָקאַטאָר בעקומט אין משך פון ערטיילטען מאָראַטאָריום, אַרבייט, און הויבט אָן אייַנציגווייז צו צאָהלען צו יעדער לויפענדער ראַטע דירה-געלד 25 פּראָצענט אויפ'ן חשבון פון פערלעגענעם חוב, פערלירט דער עקסמיסיע-אורטייל, אין אַזאַ פאַל, זיין געזעצקרעפטיגקייט, אָבער נישט אויטאָמאַטיש, נאָר לויט דער אינטערוועניץ פון פּראַאינטערעסירטען לאָקאַטאָר.

אָט די בעטרעפענדע לאָקאַטאָרען דאַרפען זיך ווענדען מיט אַ געהעריגער בקשה אין געריכט, וואָס האָט צוגע'משפט די עקסמיסיע.

צו דער בקשה דאַרף בייגעלעגט ווערען אַ בעשטעטיגונג פון מלוכה'שען אַמט פאַר אַרבייטס-פערמיטלונג, אַ צייגניש פון דער אונטערנעהמונג, אַז מען אַרבייט שוין און די קוויטירונגען פון אָפּגעצאָהלטען חוב.

דעמאָלט איז דאָס געריכט לויט אַנ'ענטשפּרעכענדער דעציזיע מבטל דעם אַרויסגעטראָגענעם עקסמיסיע אורטייל.

וואָס שייך, די צו אַנ'עקסמיסיע-פער'משפּט'ע לאָקאַטאָרען פון די איבעריגע שיכטען פון דער בעפעלקערונג, ווי בעלי דער פערלעגענער חוב איז אַ פועל-יוצא פון אויסערגעוועהנליכער פּעראַרימטקייט, אָדער אפילו אַרבייטסלאָזע, נאָר פון גרעסערע וואוינונגען, האָט זיך אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פערעפענטליכונג פון דער נאָוועלע זייער רעכטליכע סיטואַציע לגמרי זיך נישט געענדערט.

בנוגע זיי זענען ווייטער גילטיג די פאָרגעזעהענע (אין אַרטיקעל 23 פון דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען שוץ) מאָראַטאָריום-כללים, אָבער שוין נישט אין דער פאָרם פון אָפּשטעלען (זאַוויעשיטש) דאָס אויספיהרען דעם עקסמיסיע-אורטייל, ווי ביי אַרבייטסלאָזע פון 1- אָדער 2 שטוביגע וואוינונגען, נאָר אין דער פאָרם פון אָפּלעגען (אָדראַטשיטש).

י. אינפעלד.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41

ספעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. ווי אויך מיט קוואַרץ-לאַמפּ (הימעל-אולטראַ)

נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעס פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

8739 אברהם משה שמערלינג פון אַלעקסאַנדער וואָס שייך אייער ענין וועגען איינמעלדען אין מיליט. פּאָליצ. ביוראָ, דאַרפט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאַקציע.

8740. אַ גרופּע לעזער פון ראַדאָגאָשטש.

מכח די עמיגראַציאָנס-בעדינגונגען קיין קאַנאַדע קאָנט איהר זיך אינפאָרמירען אין אַן עמיגראַציע-ביוראָ.

8741 א. פ. פון שוו. יאַקובאַ:

8742 וואַרשאַווסקי:

8743 יעקב דאַבריש:

8744 פ-סקי:

8745 אַ גרופּע האַלב-הענדלער פון קאָשציעלנאַ גאַס:

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 מיטבערעגענעריג די ציימוג.

8746 ל. קאָלעצקי:

אַזאַ פערקויף וועט אונמעגליך זיין צו פיהרען אויפ'ן סמך פון אַ בלויזער 8-טע קאַט. פּאַט. איהר וועט אומבעדינג מוזען אויסקויפען אַ 3-טע קאַטעגאָריע.

יודישער קאַמער-טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.

„ארט"
זאַכאָדניאַ 43

היינט — 1 פאָרשטעלונג:
אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונט

„מאַסקאַראַד"

1) פּראָלאָג. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער יודישער גזלן. 6) שרעטעלעך. 7) אַ מויד אַ צימעס. 8) אַ קרבן פון קאַרנאַוואַל. 9) ווייסער מאַסקאַראַד.

טעקסטען פון שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן און י. אַבאַרושאַנעק. :–: מוזיק-קאָמפּ.: דוד בייגעלמאַן. קאָנפ.: י. רייכלאַס. קאָסט.דעקאָר.: ד. מאַטוס און ש. בלום. ליכט-עפּעקטען: י. יעראָזאָלימסקי.

די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוונט.

די פרוי

איז היינטיגען רוסלאַנד.

אין רוסלאַנד ווערט איצט געוויזען אַ פילם מיט'ן נאָמען „ריאַזשאַנסקי'ס ווייבער", אין וועלכען עס ווערט געשילדערט די לאַגע פון דער פרוי אינ'ם פריהערדיגען רוסלאַנד אונטער'ן צאַר'ס רעזשים; ווי אַזוי די מענער האָבען רעמאָלט די לאַגע אויסגענוצט פאַר זיך און צושפּאָלטען די מאָראַל אויף צווייען; זיך גענומען אַלע פּריווילעגיעס און דער פרוי נישט דערלויבט אַנ'אויג אויפצוהויבען אויף אַ פרעמדען מאַנספּיל.

די מעשה אין דעם פילם פערענדיגט זיך ביים סוף פון דער מלחמה, ווען אין רוסלאַנד האָבען זיך געוויזען די ערשטע פונקען פון דער רעוואָלוציע. אָבער די פונקען זענען נאָך נישט געווען אַזוי העל און פינקעלדיג, אַז זיי זאָלען קאָנען דערנרייכען דאָס דאָרף און דאָס קליינע שטעטעל. עס זענען נאָך איצט דאָ אין דעם גרויסען צוואָרפּענעם רוסלאַנד געגענטען, וואוהין עס האָט נישט דערגרייכט די נייע צייט, און וואו די פרוי שטעהט אויף רעמזועלבען וויסטען מצב, ווי אין די פינסטערע יאָהרען פון צאַר. איז אָט טאַקע אין יענע מקומות פיהרט מען אַרום דאָס בילד „ריאַזשאַנסקים ווייבער". מיט דעם עפענט מען די דאָרפס-פרויען די אויגען און מען ווייזט זיי ווי טיף אין דערערד זיי זענען געלעגען אַמאָל ביי זייערע מענער, און אַז זיי דאַרפען זיך איצט אַרויסקלויבען פון דער ערד-טיפעניש און אָנהויבען צו פיהרען זיך אויף אַ נייעם וועג, וואָס וועט אפשר נישט געפעלען זייער דעם מאַן, אָבער הערפאַר וועט דאָס זיין די ישועה פאַר די פרויען.

דער עיקר פון דעם בילד איז נאָר די שילדערונג פון דעם מאַנ'ס לעבען אינ'ם רוסישען דאָרף: דער מאַן איז געווען דער הערשער, דער אַליינהערשער; די פרוי איז געווען זיין שקלאַף; דאָס וואָס עס איז דערלויבט דעם הערשער, דאַרף נישט דערלויבט זיין דעם שקלאַף.

מיט'ן אָנקומען פון דער סאָוויעטישער מאַכט האָט זיך די לאַגע אינגאַנצען געביטען: די פרוי איז מיט איין מאָל אויסגעגלייכט געוואָרען מיט'ן מאַן, און די רעגירונג האָט זיך אין פאַמיליען-לעבען אינגאַנצען נישט געמישט.

יאָ געזעץ, צי נישט געזעץ — דער יושר פון די מענשען האָט מעהר צו זאָגען, ווי דאָס טרוקענע געזעץ. בעשרייבט, למשל, די „קאָמסאָמאָלסקאַיאַ פּראַוודאַ" (אָרגאַן פון די יונגע קאָמוניסטען) אַזאַ פאַל: אַ יונגערמאַן, אַ פייערדיגער קאָמוניסט, וואָס איז אָנגעשטעלט געווען אין אַ רעגירונגס-אָפּטיילונג, האָט זיך רעגיסטרירט מיט אַ קאָמוניסטקע. זיי האָבען געלעבט גליקליך אַ פּאָר חדשים און אַזוי גיך ווי זי האָט איהם געזאָגט, אַז זי איז שוואַנגער, איז ער אַוועק אין אַ צווייטער שטאָט אַריין. דאָרטען איז ער ווידער געקומען צו זיינע חברים און ווידער געוואָרען אַ בעאַמטער ערגעץ אין א רעגירונגס-פּלאַץ; האָט זיך בעקענט מיט אַנ'אַנדער חבר'טע, האָט זיך ווידער רעגיסטרירט מיט איהר, אָפּגעלעבט מיט איהר גליקליך אַ פּאָר חדשים און, אַז זי האָט אָנגעהויבען צו שוואַנגערען, האָט דער בחור ווידער געמאַכט פליטה. אָבער דאָס מאָל האָט ער אָנגעטראָפען אויף אַ קאָמוניסטקע אַ קאָזאַק, האָט זי איהם אויסגעזוכט און געבראַכט אַ קלאַגע געגען איהם אין דער פּאַרטיי. אַ קאָמיסיע איז באַלד צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען, מען האָט דעם בחור'ל געבראַכט אין געריכט. דאָ האָט ער געעפענט זיין מענגה-לשון און בעוויזען זיינע חברים, אַז זיי דאַרפען זיך שעהמען אָנצוקלאָגען איהם דערפאַר, וואָס ער וויל נישט און קאָן נישט לעבען לויט די געזעצען פון דער בורזשואַזיע; ער איז אַ מענש מיט טעמפּעראַמענט און ער מוז האָבען אַלעמאָל אַנ'אַנדער ווייב. דער קאָמיסיע איז אָבער נישט געפעלען געוואָרען זיין טעמפּעראַמענט און מ'האָט איהם געצוואונגען צו צאָהלען דער פרוי און דעם קינד אַ פערטעל פון זיינע שכירות. אַ חוץ דעם האָט מען איהם אויך אויסגעשלאָסען פון דער פּאַרטיי.

דאָס התנהגה האָבען איז אין רוסלאַנד איצט אַ לייכטע ענין: עס קאָן אַריינקומען אַ פּאַרעל אויף אַ פּאָר סינגס אין דער חתונה-ביוראָ און אַרויסקומען מאַן און ווייב. עס גיעהט אַריין איינער פון'ם פּאָרעל אין דער ביוראָ. זאָגט, אַז זי וויל זיך גט'ן מיט'ן מאַן, אָדער ער — מיט דער פרוי. און מען בעקומט דעם גט. ווערט אָבער געבוירען אַ קינד, מעג ער יאָ זיין און נישט זיין פעהייראַט לויט'ן קאָמוניסטישען דין, איז ער, פערפליכטעט זי אויסצוהאַלטען מיט'ן קינד; אין פאַל פון אַ קראַנקהייט, איז ער, אַזוי גוט ווי זי, פערפליכטעט צו זיין מיט איהם, אָדער מיט איהר, ביז מען ווערט ווידער געזונד.

די צייטונגען האָבען אַנומעלט געשריבען, אַז די סאָוויעט-רעגירונג איז געוואַלדיג ענטוזיאַסטיש פאַר געבורט-קאָנטראָל. אָבער דאָס איז נישט אמת. די סאָוויעט-רעגירונג איז כלל נישט בעגייסטערט פאַר געבורט-קאָנטראָל. פערקעהרט, זי אַגיטירט פאַר האָבען אַ סך קינדער, פונקט ווי מען טוט דאָס אין אַנדערע לענדער, וואו מען דאַרף סאָלדאַטען. אָבער זי שטערט נישט קיין געבורט-קאָנטראָל און האָט נישט קיין געזעץ געגען אָפּטרייבען שוואַנגערשאַפט. עס זענען פערהאַן פאָלקס-שפּיטאָלען, וואו מען טרייבט אָפּ שוואַנגערשאַפט, פונקט ווי מען מאַכט דאָרטען אַנדערע אָפּעראַציעס. לעצטענס האָט מען זיך נעכאַפּט און אָנגעהויבען צו פאָדערען ביי שוואַנגערע פרויען אַ דערקלערונג און אַנ'אורזאַך, פאַרוואָס זיי ווילען נישט, אָדער קאָנען נישט האָבען און האָדעווען קינדער, און פאַרוואָס זיי מוזען אָנקומען צו אַנ'אָפּעראַציע. אַנדערע פרויען מוזען ברענגען אַ דאָקומענט פונ'ם לאָקאַלען סאָוויעט, וואָס האָט אונטערגעזוכט דעם עקאָנאָמישען, צי פיזישען מצב פון דער פרוי און געקומען צום אויספיהר, אַז זי קאָן נישט דערציהען אַ רעה איז שוואַך צום געבוירען אַ קינד. קרינט די פרוי אַזאַ פּאַפּיר, וועט מען זי אַריינעהמען אין יעדער שפּיטאָל און אָפּטרייבען איהר שוואַנגערשאַפט; מען וועט זי נאָך דערנאָך האַלטען אַ וואָך צייט און איהר קיין געלד נישט רעכענען. אויב זי איז אַנ'אַרבייטס-מיידעל, איז מען מודיע אין איהר פאַבריק, אַז זי געפינט זיך אין שפּיטאָל, אַז מען זאָל איהר נישט אַרונטעררעכענען פון די שכירות פאַר דער צייט, וואָס זי איז נישט בכח צו אַרבייטען, און אַז מען זאָל האַלטען אָפען פאַר איהר די שטעל ביז זי וועט ווידער געזונד ווערען און קאָנען ווידער געהן אַרבייטען.

אויב אַנ'אַרבייטער-מיידעל, צי אַ פערהייראַטע אַרבייטס-פרוי ווערט מעוברת און זאָגט, אַז זי וויל האָבען דאָס קינד, האַלט מען זי אין שפּיטאָל איין דערנאָך אויף אַ פּאָפּראַזשקע אַ משך פון עטליכע חדשים צייט און פאַר דער גאַנצער צייט פון איהר שוואַנגערשאַפט און קימפּעט קריגט זי שכירות. אַזאַ פרוי, ווען מען נעמט זי אַריין אין שפּיטאָל, שטעלט מען איהר נישט קיין פראַגען, וואָס זאָלען איהר קרענקען, ווערה טון, מען פרעגט זי נישט, צי זי איז פערהייראַט, אָדער ווער ס'איז דער טאַטע פון איהר קינד.

די עקאָנאָמישע אומאָפּהענגיגקייט פון דער רוסישער פרוי איז נישט קיין טעאָריע, נישט קיין אָפיציעלער פּאַפּיר. נאָר ממשות'דיגער פאַקט. פרויען ווערען דערצויגען, געלערנט אַזוי, אַז זיי זאָלען זיך קאָנען אַליין פערזאָרגען. אפילו די שוין פערהייראַטע פרויען געוואוינט מען צו צו מלאכה, אָדער פּראָפעסיע. און פונקט ווי עס זענען נישטאָ קיין אונטערשיידונגען אין די שכירות. פונקט אַזוי איז היינט נישטאָ קיין אונטערשיד אין דער מאָראַל: די פרוי מוז בעקומען אַזעלכע שכירות, ווי דער מאַן, און אין לעבען האָט די פרוי דיזעלבע מאָראַל ווי דער מאַן נעמט פאַר זיך.

פּראָסטיטוציע איז איצט שטאַרק פערשפּרייט אין רוסלאַנד. די פּראָסטיטוטקעס זענען מעהרסטענס מיידלעך פון דער אַמאָליגער בורזשואַזיע. די געוועזענע רייכע מיידלעך האָבען נישט קיין פּראָפעסיע און זענען געצוואונגען צו אַזאַ לעבען.

די נעמיינסטע מאָראַל פאַר דער פרוי איז ווען זי איז נישט קיין אַרבייטערין. יעדע פרוי בעמיהט זיך צו זיין אַ פערדינערקע; פרויען וואָס זענען אָנגעוואָרפען אויף אויסצוען, אפילו אויפ'ן מאַן (ווען זי האָט נישט קיין פּיצעל קינד, אָדער איז נישט שוואַנגער), ווערט בעטראַכט פאַר אַ געמיינעם מענשען, אַ פּאַראַזיט, אַ פרוי מיט אַ נידעריגער מאָראַל.

ל. בראַני.

די מארד-טראגעדיע אין בערלין.

יונגער יודישער בחור דערשיסט זיין ברודער און זיין חבר.

אין בערלין האט זיך די טעג אין דער יודישער משפחה פרידלענדער אפגעשפילט א שוידערליכע דראמע. דער 19־יאהריגער מנשה פרידלענדער האט דערהרגעט זיין ברודער וואלדעמאר און דעם לעצטענס חבר טיבאר פעלדעס — א זוהן פון בעריהמטען אונגארישען שריפטשטעלער ארטור פעלדעס.

די עלטערען פונ'ם יונגען מערדער האבען אין בערלין א גרויסען מארע־סאלאן. אין וועלכען הויז געפינט זיך אויך זייער וואוינונג, וועלכע איז געטיילט אין צוויי טיילען: אין איינער וואוינען די עלטערן, און אין דער צווייטער — זייערע פיר קינדער: דער 19־יאהריגער מנשה, וואלדעמאר — 17 יאהר אלט, די 16־יעהריגע טאכטער און דער יונגסטער זוהן לעא. די קינדער האבען בעקומען א גוטע דערציהונג. דער פאטער, וועלכער שטאמט פון קורלאנד, האט 25 יאהר געלעבט אין פעטערבורג, וואו ער האט צוזאמען מיט זיין ברודער אויפ'ן געווסקי פראספעקט אין פאסאזש געהאט א גרויסען קאנפעקציאנס־געשעפט. נאך דער רעוואלוציע האט ער פערלאזט רוסלאנד און איז אריבערגעפאהרען קיין בערלין, וואו ער איז איינגיכען געווארען א דייטשער בירגער. נאך איינינע נישט געלונגענע געשעפטען האט ער צום סוף געעפענט אויף דער פאסויער גאס א גרויסען מארע־סאלאן אויפ'ן נאמען פון זיין פרוי. אלע זיינע קינדער האבען אין בערלין בעזוכט די שולען. דער עלטערער מנשה האט נאכ'ן ענדיגען די מיטעל־שול בעקומען א שטעלע אין אן אמעריקאנישען אילוסטראציע־פערלאג. דארטען האט ער זיך בעפריינדעט מיט טיבאר פעלדעס, דעם זוהן פון בעריהמטען אונגארישען שריפטשטעלער. די גוטע בעציהונגען האבען אבער נישט לאנג אנגעהאלטען, מחמת מנשה פרידלענדער איז לויט זיין כאראקטער נישט געווען בכוח מיט איטיצען זיך צו חברן. ער איז וועהר א נערוועזער מענש, וועלכער האט ליב צו פאנטאזירען. צווישען זיינע קאלעגע האט מען אפטמאל גערעדט, אז מנשה איז נאהענט צו משוגעת. צו זיין ארבייט האט ער זיך בעצויגען זעהר נאכלעסיג און האט תמיד פאנטאזירט וועגען עפעס א גרויסער ארבייט און א גרויסער אויפגאבע, וואס עס שטעהט איהם נאך פאר. ער איז געווען איבערצייגט, אז אמאל וועלען נאך וועגען איהם רעדען די צייטונגען. די לעצטע צייט האט ער זיך בעריהמט, אז ער האט בעקומען בעקאנטשאפט אין דער בערלינער אונטערוועלט. דאס לעבען פון די דאזיגע קרייזען האט איהם שטארק פעראינטערעסירט און ער האט שוין נישט איינמאל ארויסגעזאגט זיין ווילען, געגוי צו שטודירען דאס לעבען פון די בערלינער אפאשען. מיט א קורצער צייט צוריק האבען זיינע קאלעגען בעמערקט, אז ער האט זיך איינגעשאפט א רעוואלווער. אויף דער פראגע, צו וואס ער האט עס נויטיג, האט מנשה דערקלערט, אז געווערט איז נויטווענדיג, בעת מען וויל זיין זיכער מיט'ן לעבען אין דער בערלינער אונטערוועלט.

מיט איינינע טעג צוריק האט מען איהם אפגעזאגט פון זיין שטעלע.

ראגענען האט אין געוועזענער פריינד פעלדעס, וועלכער האט אנגב די לעצטע צייט פערקעהרט מיט זיין יונגערען ברודער, וואלדעמאר פרידלענדער, זיך ארויסגעוויזען פאר א בעגאבטען און ארבייטספעהיגען מענשען און האט בעקומען א העכערונג. אין דער פירמע האט ער פערנומען א זעלבסטשטענדיגען פאסטען און אין די קרייזען פון זיינע חברים איז מען געווען איבערצייגט, אז איהם שטעהט פאר א גרויסע צוקונפט.

מענשען, וואס זענען גוט בעקאנט מיט'ן לעבען פון דער פאמיליע פרידלענדער, דערצעהלען, אז די לעצטע צייט האבען די ברידער מנשה און וואלדעמאר נישט געשטימט. וואלדעמאר האט זיך אלץ מעהר דערווייטערט פון זיין ברודער און האט כמעט די גאנצע פרייע צייט פערבראכט מיט מנשה'ס געוועזענעם פריינד פעלדעס. ער האט אפטמאל דערצעהלט, אז ער קען זאיצט נישט פערשטעהען זיין ברודער. דער לעצטער טראגט זיך ארום מיט אזעלכע פאנטאסטישע פלענער און משוגענע איינפאלען, וועלכע זענען נישט פערשטענדליך פאר א ניכטערען מענשען. מחמת דעם קומען אפט פאר צווישען זיי שארפע סכסוכים. דעריבער זוכט ער אויסצומיידען יעדע געלעגענהייט צו שמועסען מיט זיין ברודער.

אינ'ם אוונט, ווען עס איז פארגעקומען דער שוידערליכער מארד, איז וואלדעמאר פרידלענדער געווען אינדערהיים, צו איהם איז געקומען צו גאסט זיין חבר פעלדעס, וועלכער האט בכלל זייער אפט פערבראכט די אוונטען ביי פרידלענדער. זיין מוטער איז געווען שווער קראנק, דער פאטער איז תמיד בעשעפטיגט מיט זיין ליטערארישער ארבייט, און דעריבער פלעגט ער זיך אינדערהיים פיהלען נישט געמיטלעך. בעת מנשה איז אריינגעקומען אין צימער, איז וואלדעמאר געזעסען ביים קלאוויר און געשפילט, און פעלדעס האט זיך אויפמערקזאם צוגעהערט. לעבען קלאוויר אויפ'ן דיל זענען געלעגען פונאנדערגעווארפען נאטען. זיי זענען געווען פאקטיש די סיבה פון דעם שרעקליכען מארד. מנשה האט אנגעהויבען זידלען זיין ברודער, פארוואס ער פאסט נישט אויף די זאכען און ווארפט זיי אזוי ארום איבער'ן צימער. וואלדעמאר האט געענטפערט, אווארט פאר א ווארט, פלוצלונג האט מנשה ארויסגעכאפט דעם רעוואלווער און איינינע מאל אויסגעשאסען. בעת דער רויך האט זי דפונאנדערגעשפרייט, האט מנשה דערזעהן, אז זיין ברודער וואלדעמאר און טיבאר פעלדעס ליגען אויפ'ן דיל אן לעבענס־סימנים. א פערצווייפעלטער איז ער תיכף אוועק אין פאליציי־ביורא און האט געמעלדעט וועגען זיין טאט. בעת די בעאמטע זענען אין בעגלייטונג פון צוויי דאקטוירים געקומען אויפ'ן ארט פון דער געשעהעניש, האבען זיי נאר געקענט פעסטשטעלען, אז ביידע יונגעלייט זענען טויט.

בעת'ן מארד איז, א חוץ די דריי יונגעלייט, אין דער דירה קיינער נישט געווען. די עלטערן פון פרידלענדער זענען געווען אין געשעפט און האבען וועגען דעם אומגליק נישט געוואוסט.

די פאליציי האט תיכף פערפיהרט אנ'ענערגישע אויספארשונג וועגען דעם גאנצען ענין, כדי אויפצוקלערען די סיבות, וואס האבען געשטויסען מנשה פרידלענדער צו בעגעהן אזא שרעקליכע טאט.

מנשה דערקלערט, אז ער ווייס אליין נישט, וויאזוי ער האט ארויסגעכאפט דעם רעוואלווער און אויסגעשאסען אין זיין ברודער. פעלדעס האט זיך אויף איהם געווארפען, כדי אפצונעמען ביי איהם דאס געוועהר, ער האט זיך דערשראקען, אז טיבאר וועט איהם דרגענען, האט ער נאכאמאל אויסגעשאסען און האט אויך דאס מאל צום אומגליק געטראפען.

ביי דער ווייטערדיגער אויספארשונג האט די קרימינאל־פאליציי געמאכט אנ'אנטדעקונג, וואס איז זיך סותר מיט די דערקלערונגען פון מנשה פרידלענדער. עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז וואלדעמאר פרידלענדער איז דערהרגעט געווארען פון הינטען. די וואונדען פון רעוואלווער־שאס געפינען זיך אויפ'ן נאקען. דערווייל קען מען נאך נישט מיט בעשטימקייט זאגען, וואס האט געשטויסען דעם יונגען יודישען בחור צו דערהרגענען זיין איינענעם ברודער און דעם ברודערס פריינט. די סיבות, וואס האבען איהם דערצו געשטויסען, וועלען מסתמא אויפגעקלערט ווערען אין די נאהענטסטע טעג. דערווייל געפינט זיך מנשה אין תפיסה און וועגען גאנצען ענין ווערט געפיהרט אנ'ענערגישע אויספארשונג.

איינער פון די ראמאנאוו'ס.

(ענדע פון 3־טער זייט).

נאר מיט מענשליכער הארציגקייט צו די געפלאגטע ברידער.

און דאס האט אונז געראטעוועט פון אונטערגאנג.

פינסטערע שונאים האבען געקוקט מיט פערוואונדערונג אויף אונזער רחמים צו איינענע, אויף אונזער מענשליכער בעציהונג צו פעראומגליקטע ברידער.

פערבלענדעטע פון אבערגלויבען, פון האס און פון בעראכטונג האבען דערזעהן אין אונז מענשען, וואס זענען גרייט אפצוגעבען דאס לעצטע ביסען ברויט א פערהאגעלטען ברודער.

און דאס איז געווען די ערשטע רעטונג אונזערע.

דערזעהענדיג אונזער מענשליכען מוט זענען אונזערע פרעמדע פריינד אמאליגע געווארען אויך דרייסטער אביסעל; דא און דארט האבען זיך אנגעהויבען הערען שטילע פראטעסטען.

און דער קאמף פון אונזער מענשליכקייט מיט דער פינסטער'ער אכזריות פון דעם לעצטען ראמאנאוו איז אנגעגאנגען פער'עקשנ'ט און פערביסען; ער האט יודישע שטעט אויסגעריסען מיטווארצלען און מיר האבען זיי אויפגענומען און צוגעטוליעט צו זיך.

די אכזריות פון דעם לעצטען ראמאנאוו האט געוואלט פערמאטערען אונזער יודישע מענשליכקייט; ער האט שטעט נאך שטעט ארויסגעריסען, ער האט אנגעהויבען גאנצע יודישע געגענדען צו פערטרייבען, אבער אונזער ענערגיע האט זיך געשטארקט, אונזער ברידערליך און יודיש געפיהל איז אלץ געוואקסען, מיר האבען טויזענדער יודישע גולים מיט ברידערליכע ארימעס אויפגענומען, און פרעמדע געגענדען זענען איבערגעמאכט יודישע נייע ישובים געשאפען געווארען, און די פערווארפענסטע און אומבעקאנטסטע געגענדען האבען מיר יודישע קהלות איבערנאכט ארגאניזירט.

נישט געווען זענען ביי אונז אין יענער עת צרה קיין פארטייען, קיין גרופירונגען און קיין רייסערייען. אלע האבען זיך אוועקגעשטעלט ווי א וואנד געגען דער כליה, וואס האט זיך גערוקט אויף אונז.

ארום איין טיש איז געזעסען דער באראן גינזבורג או זא פאנאטישער סאציאליסט, דער באנקיר קאמענקא און דער קינפטיגער יודישער יעווסעק, דער פאדריאטשיק ווארשאווסקי און א יודישער אנארכיסט.

און יודישע מיידלעך זענען נאכגעגאנגען די יודישע גולים אין די ווייטע, קאלטע געגענדען פון סיביר און מיט מסירת־נפש געראטעוועט קראנקע פון ווילדע עפידעמישע קראנקהייטען.

און יודישע יונגעלייט האבען וואגאנעס פון מיליטערישע הענד ארויסגעריסען פאר די גולים, און פון אונטער דער ערד בעקומען קליידונג, וועש, שיך און עסענווארג.

ניקאלאי ניקאלאיעוויטש האט אונז נישט אומגעבראכט. ער האט זיך אליין און זיין גאנצע דינאסטיע אומגעבראכט...

זעקס מיליאן יודען זענען געווען ביים ברעג פון אבגרונד.

דורך די שטעכעדיגע דראטען מיט וועלכע איירא איז געווען בערעקט האט זיך דורכגעריסען אונזער וועה־געשריי אין אנדערע לענדער.

די שותפים מיט רוסלאנד אין דער מלחמה האבען אנגעהויבען איינ'טענה'ן מיט דער רוסישער רעגירונג, אז זי זאל אבשטעלען די אינזעניגסטע מלחמה געגען יודען.

דאס האט געווירקט בלויז, אז מען זאל אונז ערלויבען צו העלפען אונזערע צעהנדליגער טויזענדער גולים.

די גירושים זענען נישט אבגעשטעלט געווארען, אבער מען האט אונז געלאזען פריי צו אויפקלויבען די שפענדלעך פון חורבן.

זענען מיר נאכגעגאנגען דעם חורבן טריט ביי טריט און ארויסגעריסען ביי איהם דאס, וואס מען האט געקענט ארויסרייסען.

דער סקעלעט־קאמאנדיר און נאך איהם דער אומגליקליכער צאר זענען איינגעגאנגען זאגאר צו צאהלען פאר'ן חורבן, אבער דער חורבן אויף דעם יודישען ישוב מוז אנגעהען, זיי האבען געצאהלט, געצאהלט אמאל זעהר טייער; זיי פלעגען מוזען אפגעבען וואגאנעס, וועלכע זענען געווען מעהר נויטיג פאר דעם מיליטער, צו איבערפיהרען יודישע גולים, זיי האבען די וועגען פערצאמט מיט מחנות גולים און דאס מיליטער האט זיך נישט געקענט רידהרען פון ארט...

עס איז געווען די לעצטע וואקכאנאליע פון די ראמאנאוו'ס.

מיר האבען צו גערענקען אלע ראמאנאוו'ס, אבער דעם לעצטען דעם סקעלעט פון די אמאליגע ראמאנאוו'ס וועלען מיר אייביג גערענקען.

מיט זיי נאמען איז פערבונדען א לאנגע קייט פון יודישע גירושים, א גאנצע מחנה פון אומשולדיג אומגעקומענע לאסטען אויף זיין נשמה, צעהנדליגער טויזענדער עיפה'לעך, וועלכע זענען אויסגעשטארבען וואגלענדיג אין די קאלטע געגענדען פון סיביר און צענטראל־רוסלאנד, טויזענדער קראנקע, טויזענדער געריהרטע פון זינען און טויזענדער סתם צובראכענע לעבענס, זענען זיין מצבה.

מיר האבען פיל געראטעוועט פון זיינע ביי־נערדיגע הענה, אבער פיל זענען אומגעקומען.

ער איז געווען דער לעצטער ראמאנאוו, און אוועקגעהענדיג פון דער וועלט מיט זיין גאנצער דינאסטיע, האט ער זיך פערמאסטען צו אומברענגען די יודישע בעפעלקערונג.

ער האט זיך נישט גוט פערמאסטען; ער איז אוועק. נישטא קיין ראמאנאוו'ס און וועלען שוין נישט זיין, אבער מיר זענען דא, מיר זענען געבליבען.

נאך א בעקאנטער קאפיטעל אין דער יודישער געשיכטע, וואס הויבט זיך שטענדיג אן:

געווען אמאל א צורר, האט ער יודען געוואלט אומברענגען, איז ער אליין זאומגעבראכט געווארען און יודען זענען געבליבען אויף דער וועלט...

(מארגען־זשורנאל).

דער שווארצער וואלף

(ראמאן). (52

וואלדעק האט זיך נישט געוועהרט און דערלויבט צו פיהרען.

ער האט נישט גוט פערשטאנען, וואס עס טוט זיך מיט איהם, ווייל עס האט איהם געדריקט דער שרעקליכער געדאנק, אז לילי האט איהם אוועקגעווארפען, אז זי איז צנטלאפען פון איהם.

און ער האט נישט געקאנט פערשטעהן, פארוואס?

צי האט דאס מיידעל מורא געהאט צו פערבינדען איהר גורל מיט א מענשען, וואס האט אזא פערגאנגענהייט.

— גאט מיינער! ס'ארא משוגענע פאנטאזיע! טומען וועגען דעם, אז זי וועט ליב קריגען א גנב! קאנען פערגעסען אמאל, אז דעם דאזיגען ... רופט מען דער „שווארצער וואלף“...

פריהער אדער שפעטער וואלט איהר הארץ ... פיל געווארען מיט מורא און עקעל, און זי וואלט דאך סיי־ווי איבערגעלאזט איהר בעגלייטער, ... קוקענדיג אויף אלץ געפאהרען.

און אפשר איז עס טאקי בעסער, וואס עס ... געשעהען איצט, און נישט שפעטער...

קאפיטעל אכצעהן.

די רעמעניש.

ס'איז נישט געווען קיין שום ספק צו טראכטען, אז זיי זענען נאכשפיאנירט געווארען פון די „היגטישע חברה'לייט“, און דאס האבען זיי אוועקגערויבט דאס מיידעל דערזעהענדיג, אז זי איז געבליבען אליין.

וואלדעק האט באדאי געקאנט שווערען, אז קיין איין שפיאן האט נישט געזעהן, ווי ער און לילי זענען געקומען צו דער פרוי אמבער אין דער וואוינונג, און דערנאך צום קאנסול.

זייער וועג פריהער איז געווען אזוי לאנג און אזוי בפיון פערפלאנטערט, אז אויב מ'וואלט זיי פאקטיש נאכגעשפירט, וואלט ער, וואלדעק עס געוויס בעמערקט.

פון דער אנדערער זייט — אויב לילי איז ענטלאפען גוטווילינ, איז עס אודאי נישט דערפאר, כדי צוריקצוקעהרען זיך צו דזשייקאבס'ן.

זי האט דאך פריהער געציטערט וועגען דעם אלטען מיט אזוי פיל שרעק און עקעל, אז ס'איז א ספק, צי וואלט זי אוועק פון איהם וואלדעק'ן אונטער דער שוץ פון דעם אלטען.

ניין — האט ער ביי זיך געטראכט — ער טאר זי נישט בעאורטיילען.

איבערגענומען פון זיינע היציגע רייד, האט זי, פערבלייבענדיג אליין אין גארטען, געהאט צייט אלץ גענוי אדורכצוטראכטען, און פערשטעהן, וואס דער גורל וועט איהר געבען, ווען זי וועט זיך פעראייניגען מיט'ן בעריהמטען גנב.

א שרעק האט זי אודאי פלוצים ארומגענומען, און זי איז ענטלאפען נישט איבערלעגענדיג זיך וועגען די רעזולטאטען.

אבער וואוהין איז זי ענטלאפען?

אין ווארשא האט זי דאך נישט געהאט נישט קיין פריינד, און נישט קיין געלד.

אמת, זי האט געזאגט, אז זי פערמאגט ציהרונג, וואס זי קאן פערזעצען.

הייסט עס, אז סאמע איגדערפריה דארף זי קומען אין לאמבארד.

האט מען הייסט עס, געדארפט צוגיין אין לאמבארד, און פרובעןווארטען.

ניין! נישט אום צו אנטשפען זיך ווידער אין איהר, נאר כדי צו געבען פונדערוויימענס אכטונג אויף איהר, און זיין איהר בייהילפיג, ווען דזשייקאבס און די „היגטישע חברה“ זאל זיך אריינמישען.

וואלדעק האט סיי־ווי געזאלט זיין אין לאמבארד וועגען זיינע אייגענע עסקים, און ער איז דארט דערשיגען א שעה, איידער ער האט זיך געעפענט.

פערזעצענדיג זיין זייגער, דעם פארטסיגאר און עטליכע רינגען, און בעקומענדיג דאס געלד, האט ער זיך אוועקגעזעצט אין א קאווארניע, וואס איז געווען ענטקעגען דעם אריינגאנג אין לאמבארד, און זיך צוגעגרייט צו ווארטען א גאנצען טאג.

די אויפגאבע איז נישט געווען פון די לייכטע.

פון דער שלאפלאזער נאכט, און די שווערע איבערלעבענישען, האט אין זיין קאפ גערוישט, און די אויגען זענען איהם צוגעפאלען.

א גאנצען טאג האט ער זיך געהאלטען אין איין מונטערען טרינקענדיג אהן אנ'אויפהער שווארצע קאווע.

עס איז אבער צוגעפאלען דער אוונד, די טירען פון לאמבארד האבען זיך צוגעמאכט, און וואלדעק איז ארויס פון דער קאווארניע, פרעגענדיג זיך, צי האט ער צופעליג נישט איינגעדרעמעלט ביים טרינקען...

ער האט זיך געדונגען א צימער און אדורכגעשלאפען ביז מיטאג — דעם צווייטען טאג.

דערנאך האט ער זיך אויפגעהויבען און צוגעטראכטען צו רעאליזירען דעם פלאן, וואס איז פלוצים ענטשטאנען אין זיין מוח:

ער האט דאך געהאט אנ'אייגענעם אויטא, און א פאס אויף א פרעמדען נאמען.

ער האט דעריבער געקאנט אומגעשטערט ארומפאהרען איבער די ווארשאווער גאסען, נישט ריזיקירענדיג צו האבען צוזאמענשטויסען מיט דער פאליציי.

ער האט זיך געקויפט אנ'אפגעניצטען בגד, און אזוי זיך געענדערט, אז מ'האט געדארפט זיין א צו גרויסער מבין, כדי איהם צו דערקענען, ווער ער איז אין דער ווירקליכקייט.

די קינסטליך צוגעגעבענע ברוינקייט פון פנים האט עדות געזאגט אויף לאנגע וואכען, פערבראכטע אין דער גאס.

די הענד זיינע האט ער אויסגעשמירט מיט אויטאמאביל־אייל, און די נעגעל זיינע, וואס זענען געווען בעזוימט מיט שווארצען „טרויער“ האבען עדות געזאגט וועגען שווערער אומציכטיגער ארבייט.

די בארד, וואס איז ביי איהם אפגעוואקסען פאר די צוויי טעג האט ער בעשלאסען נישט צו ראזירען.

(פארטזעצונג קומט)

Dnia 14 lutego r. b. o godz. 3 pp. odbędzie się w lokalu naszym przy ul. Piotrkowskiej 46 w pierwszym terminie

OGÓLNE DOROCZNE ZEBRANIE

członków Centralnega Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości m. Łodzi i Województwa Łódzkiego w Łodzi

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór prezydjum, 2) Zatwierdzenie bilansu i sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok 1928, 3) Budżet na rok 1929, 4) Wybór członków Zarządu i kandydatów na miejsce ustępujących, 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej, 6) Sprawa Ogólnego Zebrania członków Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi, 7) Wnioski.

UWAGA: W razie niedojścia do skutku w terminie powyższym Ogólne Zebrenie odbędzie w drugim terminie dnia 24-go lutego b. r. o godz. 5-ej pp. w lokalu własnym przy ul. Piotrkowskiej 46 i będzie prawomocne bez względu na ilość przybyłych członków.

Zarząd Centralnego Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości m. Łodzi i Województwa Łódzkiego w Łodzi.

200 זל. בעלוינונג!

וועט בעקומען דעריענינגער, וועלכער וועט מיר אומקעהרען דעם גאָלדענעם ווייגער, וואָס איז פערלוירען געוואָרען שבת דעם 19. ד. מ. אויפ'ן וועג פון דער טראַמגאַנג-נאָס 8 ביז צו דער אַפטייק פון ה' גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 4).

דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען אין דער אַנאָנסען-ביוראָ פוכס, פּעטריקאָוער 50.

Dr. N. TRACHTENHERC

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

נאַרוטאָוויטשאַ 11, טעל. 16-33

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, ... שוואַכע, ליכט און ראַק, רענטגען-שטראַהלען ... קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 40-59

נעמט אָן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אָוונד.

בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 87-26

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אָוו.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען.

פּעטריקאָווער 10, טעל. 86-31

נעהמט אָן פון 8–$9^1/_2$ פריה און פון $3^1/_2$–$4^1/_2$ נאָכמ.

קאָראַקולענעם דאַמען-פּאַלטען

פון גאַנצע פעל, פערקויף איך געלעגענהייטליך. — האָטעל „מאָנטיפּעל" זאַכאָדניאַ 45, צימער 31.

ענטשולדיגונג.

צוליב דעם סכסוך מיט ה' הערבסט, ווי איך האָב בעליידיגט דעם ה' ווישעגראָדזקי, בעט איך אום ענטשולדיגונג. דזשאַלאָשעווסקי.

לעבער

מאַשינאַוועס ווערען אָנגענומען צו ביליגע פרייזען

ג. נאַרדמאַן ציגעלנ. 29.

א פעהיגער

יונגערמאַן!

זוכט אַ פּאָסטען ביי וואָס עס זאָל ניט זיין, צו היטען אין אַ געשעפט. פראַנציזשקאַנער גאַס 60, אַבראַם צוקער.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek róg Rokicińskiej tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, 29 stycznia 1929 r.

Dla dorosłych: **Dla młodzieży:**

CHARLIE CH PLIN

w 9-aktowej komedji p. t.:

„C Y R K"

Następny program:

„Poeta i żebrak"

Kino „SŁONCE" Napiórkowskiego 28.

פון דינסטאָג, דעם 29-טען ביז'ן 4. פעברואַר 1929

„קאַרוזעלע פון טויט"

מיטרייסענדע דראַמע אין 10 אַקטען.

——— אין די הויפּט-ראָלען: ———

Claire Rommer, Erich Kaiser Tietz i inni.

אָנהויב 5 נאָכמ. שבת — 3 אזייגער, זונטאָג און יום-טוב 1 נ"מ פון 1 ביז 3 נאָכמ. זענען אַלע פּלעצער צו 40 גראָשן. צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומ' 3 און 4.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר. 10—11 2—3 6—7

ד"ר רוזשאַנער הויט און געשלעכט קר. 10—11 1—2

ד"ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען 1—2 7—8 פּאָלאַק

ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען 12—2 חוץ זונ.

ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען 10-12 4-5

ד"ר פּאָפּיערני פרויען און געבורטס-הילף $11^1/_2$-1 5-6

ד"ר קאַנמאַר כירורגישע-קראַנקהייט. 4-5 זונ. 1—2

ד"ר ווייסבערג אינ. הערץ לונגען-קר. 12—1, 6—7

ד"ר סטופּעל רענטגען 10—12 4—6

א. גראָדזענטשיק צאָהן-ארצט 3—7

נ. ראַזעס צאָהן-ארצט 9—2

צאָהן-טעכניק, פּלאָמבירן, קראָנען, טאָסטען א. א. ו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

... פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטראָליזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שטאַמלער.

איםפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין דער שטאָט.

ערצט.-קאָסמעטיש. גאַבינעט

פּראָפ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוונד

אַנציגער פון דינער וואָל דאַרפען אויך זיין זאָרג-פעלטיג געוואַשען ווי זייך...

וואַשען סוועטערס לויט'ן נייעם סיסטעם און זיי וועלען זיין אידעאַל ריין און זיי וועלען נישט איינשרימפּען...

ראָלענע סוועטערס, וועלכע ווערען אַזוי גערן געטראָגען, ווייכע, וואַרמע, פאַרביגע, בעציירט מיט קאָלירטע פּאַסען ווי מיט מוסטערן, ווערען צום בעדויערען זעהר אָפט קאָמפּלעט פערניכטעט שוין ביים ערשטען אומוויסענדען און אונפאָרזיכטיגען וואַשען — ווערען איינגעקורטשעט, אָבגעבלאַקניעט, און פערלירען די אַנגענעהמע ווייכקייט. אָבער דאָך נאָך אונצעהליגען וואַשען קען די סוועטערס דערהאַלטען דאָס פוכקייט, ווייכקייט און דעם נייעם אויסזעהן, איבערהויפּט זעמטליכע וואָלענע שפּאַנצערס, שאַלען, שטרימפּ קענען אויסזעהען ביז ענדע גלייך ערשט ווי פון געשעפט אַרויס אויב זיי זענען געוואַשען אויף אַ ראַציאָנעלען אופן. פּשוט וואַשען אַלץ דורך ווייקען אין שוים פון לוקס, אָהן שעדליכען רייבען. אַממייכטען פאַרביג און געמוסטערטע אַנציגער וואַשען זיך אויסגעצייכענט אין ריינעם שוים פון לוקס, און נאָך יעדען וואַשען זעהן זיי אויס ווי ניי. מען קען אַלזאָ דרייסט וואַשען אין לוקס די אַממייסטען דעליקאַטע וואָלענע אַנציגער, עס פערשטעהט זיך מיט דער זעלבער זאָרגפעלטיגקייט, וואָס עס ווערען געוואַשען דינע זיידענשטאָפען, און זייער דויערהאַפטיגקייט און דער שעהנער אויסזעהען וועלען זיין גאַראַנטירט.

PRÓBKA DARMO

Kupon. Do firmy „Sunlajt" Sp. Akc., Skrzynka Poczt. 479, Poczta Główna, Warszawa.—

כ'בעט מיר צו שיקען אַנ'אומזיסט פּעקעל „לוקס", וואָס איז גענוג אויף אַ פּראָבע-וואַשען.

נאָמען און פאַמיליע——————אַדרעס——————

N.F.53 (מ'בעט שרייבען דעם אַדרעס דייטליך און פּויליש)

L.P.53—3

KONKURS.

Kasa Chorych m. Łodzi niniejszem ogłasza **konkurs** na wydzierżawienie apteki własnej w Zgierzu.

Warunki zasadnicze:

1) O dzierżawę ubiegać się mogą tylko osoby, mające — w myśl obowiązujących przepisów — prawo do prowadzenie aptek.

2) Kasa Chorych odda do dyspozycji dzierżawcy lokal oraz całkowite urządzenie apteczne, dostarczając aptece opału i światła.

3) Wszelkie towary apteczne dostarcza Kasa Chorych.

4) Produkcja dzienna, nie licząc ekspedycji odręcznej, wynosi 180–200 recept.

Oferenci winni zgłosić do konkursu warunki, na jakich obowiązują się prowadzić aptekę przy użyciu własnego personelu i wymienić żądaną kwotę miesięczną za prowadzenie apteki kasowej.

Oferty należy składać do dnia 20 lutego r. b. włącznie pod adresem Kasy Chorych m. Łodzi–Wydział Gospodarczy–Łódź, ul. Wólczańska Nr. 225, z zaznaczeniem na kopercie: „Oferta na dzierżawę apteki".

Łódź, dn. 30|I.1929 r. **Kasa Chorych m. Łodzi**

(—) **Dr. E. Samborski** Dyrektor. (—) **F. Kałużyński** Przewodniczący Zarządu.

4100

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער. איינציגע פּראַקטיקע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע ... אַפּאַראַטען ... פּליינע פיס, נאָכן ... א. ז. וו.

נעהמט אָן פון 5–7 אין אָוונט.

השבת אבדה.

כ'האָב פערלוירען אויף דער נאַרוטאָוויטש-גאַס 30 זל. געלד און אַ פּאָס אויפן נאָמען חיים שפּירא. האָט רחמנות, וויל איך בין אַן אָרימער טרעגער. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען אַגראָדאָווע 20, צו ש פ י ר אָ.

4102

בעקאַנטמאַכונג

פון דער חברה שומרי שבת פה לאדז עם ועד הרבנים דפה.

די חברה, שטרעבענדיג מיט אַלע קרעפטען צו פערשטאַרקען דעם שמירת שבת קודש אין אונזער שטאָט, האָט זיך עטליכע מאָל בעמיהט ביי דעם ראַבינאַט שליט"א פון אונזער שטאָט לאָדז, אָנצונעמען מיטלען געגען דעם פריצות פון חלול שבת בפרהסיא. וואָס האָט זיך די לעצטע צייט פערשפּרייט אין אונזער שטאָט לאָדז, מיט דעם, וואָס אַנגעזעהענע געשעפטען זענען אָפען פראַנק און פריי אום שבת אין די געגענדען פון יודישען פערקעהר. און ענדליך איז אויף דער רבנים-קאָנפערענץ, וואָס איז פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון דער לאָדזער יודישער גמינע אין יום א', פר' בא, תרפ"ט (דעם 13 יאַנואַר 1929) מיט דער בעטייליגונג פון גאַנצען ראַבינאַט און אויך די אָנגעזעהענע רבנים פון לאָדזער סביבה, די נעמליכע גאוני הדור: הרב מפאַביאַניץ, הרב מאַלעקסאַנדער, הרב מטושין, הרב מלוטאָמירסק, הרב מקאָנסטאַנטין שליט"א א. אַ., אַז צווישען די אַנדערע תקנות, וואָס זיי האָבען אָנגענומען איז אויך אָנגענומען געוואָרען די החלטה, אַז געגען די מחללי שבת בפרהסיא זאָל מען מיט זיי זיך פיהרען לויט דעם דין פון ש"ע יורה דעה שס"ב סק"ה, ד. ה., אַז לויט דעם דין איז בעת דער קבורה ר"ל פון אַ מת, וואָס איז געווען בחייו אַ מחלל שבת בפרהסיא, מוז מען איהם בעגראָבען נור ביי זיינס גלייכען פון די עוברי עברה כו' בפרהסיא, נישט צו פערשמוצען דעם כבוד המתים פון די שמות פון יודען שומרי שבת. דאָרום האָבען מיר די עהרע זיך צו ווענדען צו אונזערע אחינו בני ישראל מיט אַנ'עפענטליכער בקשה, אַז שטיצענדיג אויף די החלטה פון די גאוני הדור שליט"א זאָלען זיך אונזערע ברידער צוריקהאַלטען און זעהען ווירקען אויף זייערע בעקאַנטע נישט צו זיין אַ פּרץ-גדר ברבים מיט דעם חלול שבת בפרהסיא פון אָפען האַלטען זייערע געשעפטען אום שבת פון וואָס פאַר אַ בראַנזשע עס זאָל נישט זיין, אום נישט צו ברענגען די גרעסטע משפחות פון אחינו בני ישראל זייערע נעמען צו פערשמוצען לאחר מותם ר"ל בתוך שאר ישראל, און מיר האָבען די האָפנונג, אַז דער פונק פון שמירת הדת און שבת קודש וועט אַריינדרינגען אין די יודישע הערצער פון אחינו בני ישראל און יעדערער וועט ווי יוייט מעגליך זעהען אָפּצוהיטען די צייט פון פערמאַכען זייערע געשעפטען צוליב שבת וכל ישראל ערבים זה לזה שליסען מיר אונזער ווענדונג מיט דער האָפנונג, אַז די שמירת שבת אין אונזער שטאָט לאָדז וועט האָבען דעם געהעריגען ערפאָלג.

ועד דחברה שומרי שבת פה לאָדז, אַלעקסאַנדריסקאַ 19
עם ועד הרבנים דפה.

4099

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmana.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.